

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Dualistický model struktury
akciové společnosti**

Radek Hřman

Plzeň, 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Dualistický model struktury
akciové společnosti**

Radek Hiřman

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Plzeň, 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vytvořil zcela samostatně s využitím literatury a zdrojů informací vyjmenovaných v níže uvedeném seznamu.

V Plzni dne 30. března 2015

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Tomáši Ficnerovi, Ph.D. za cenné rady, které přispěly k vypracování této práce.

Seznam použitých zkratk

OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZvlŘs	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
ŽivZ	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
AktG	Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBl. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 26 des Gesetzes vom 23. Juli 2013 (BGBl. I S. 2586) geändert worden ist

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Úvod do akciové společnosti.....	3
2.1. Historie akciové společnosti.....	3
2.2. Založení a vznik.....	5
2.3. Vklad, podíl a základní kapitál.....	7
2.4. Akcie.....	11
2.5. Práva a povinnosti akcionářů.....	16
2.6. Porovnání s ostatními obchodními korporacemi.....	22
2.7. Porovnání monistické a dualistické struktury.....	27
2.7.1. Výhody a nevýhody dualistického modelu.....	30
2.7.2. Výhody a nevýhody monistického modelu.....	31
3. Představenstvo.....	31
3.1. Způsobilost k výkonu funkce.....	32
3.1.1. Plná svéprávnost.....	33
3.1.2. Bezúhonnost.....	34
3.1.3. Překážky v provozování živnosti.....	34
3.1.4. Neslučitelnost s funkcí člena dozorčí rady téže společnosti nebo jejího prokuristy.....	35
3.1.5. Splnění předpokladů pro výkon funkce podle § 46 odst. 2.....	36
3.2. Vznik funkce člena představenstva.....	36
3.2.1. Volba.....	37
3.2.2. Kooptace.....	39
3.2.3. Jmenování soudem.....	40
3.3. Působnost představenstva.....	41
3.3.1. Jednatelské oprávnění.....	42
3.3.1.1. Omezení jednatelského oprávnění.....	44
3.3.2. Obchodní vedení.....	46
3.3.2.1. Meze obchodního vedení společnosti.....	50
3.4. Práva členů představenstva.....	50
3.5. Povinnosti členů představenstva.....	53
3.6. Zánik funkce člena představenstva.....	56
4. Dozorčí rada.....	57
4.1. Způsobilost k výkonu funkce.....	58
4.2. Vznik funkce člena dozorčí rady.....	59
4.3. Působnost dozorčí rady.....	59

4.3.1.	Dohled nad výkonem působnosti představenstva.....	60
4.3.2.	Kontrola obsahu účetních a obchodních knih	61
4.3.3.	Přezkum správnosti účetních výkazů	62
4.3.4.	Informování valné hromady o činnosti	62
4.4.	Práva a povinnosti členů dozorčí rady.....	62
4.5.	Zánik funkce člena dozorčí rady	63
5.	Porovnání s právní úpravou Německa	64
5.1.	Představenstvo	64
5.2.	Dozorčí rada	69
6.	Závěr	77
7.	Resumé	79
8.	Zdroje	80

1. Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si vybral dualistický model struktury akciové společnosti. Důvodem byl jednak fakt, že právo obchodních korporací je v dnešní době v popředí zájmu právní vědy, a jednak protože mě tato část práva osobně zajímá a v budoucnu bych se chtěl tomuto odvětví věnovat.

V práci se budu v první kapitole nejprve zabývat samotnou akciovou společností, která je od 1. 1. 2014 upravena zákonem o obchodních korporacích, jenž během procesu rekodifikace soukromého práva v České republice nahradil obchodní zákoník z roku 1991. Po krátkém historickém exkurzu se zaměřím především na ty instituty, které tuto formu obchodní společnosti charakterizují, tedy vklad, podíl, základní kapitál a především akcie. Dále se v této kapitole krátce zaměřím na práva a povinnosti akcionářů, vyplývající z jejich účasti na společnosti a v základních rysech se pokusím porovnat akciovou společnost s ostatními obchodními korporacemi, upravenými zákonem o obchodních korporacích. Na konci této kapitoly se budu věnovat druhému z možných způsobů uspořádání vnitřních orgánů akciové společnosti – monistické struktuře, včetně nastínění základních výhod a nevýhod obou modelů. Monistická struktura je jedna z novinek, kterou přinesla rekodifikace soukromého práva, a s jejím zavedením přichází možnost zakladatelů akciové společnosti vybrat si, jaké vnitřní uspořádání bude nově vznikající, či již existující, akciová společnost mít. Zakotvení této možnosti je vyjádřením současného vývoje evropského práva v oblasti obchodních společností.

Hlavní část této práce se bude nacházet v následujících dvou kapitolách, které se budou týkat představenstva a dozorčí rady akciové společnosti, tedy dvou obligatorních orgánů, tvořících dualistické uspořádání. Tento systém je v České republice již zavedený a zákon o obchodních korporacích v jeho úpravě převážně vychází z obchodního zákoníku. Tradičně je tento způsob řízení akciové společnosti používán v sousedním Německu, a proto je někdy jmenován jako německý systém.

V kapitole zaměřené na představenstvo se nejprve pokusím vystihnout, kdo se může, či nemůže stát členem představenstva akciové společnosti a jednotlivé složky způsobilosti k výkonu funkce více přiblížit. Dále se budu věnovat možným způsobům ustavení osob do funkce člena představenstva. Jádro této kapitoly se bude nacházet v části věnované působnosti představenstva, kde se

pokusím více analyzovat dva základní okruhy působnosti představenstva jako statutárního orgánu akciové společnosti, a to jednatelské oprávnění a obchodní vedení. V závěru této kapitoly se budu věnovat právům a povinnostem, které členům představenstva vyplývají z jejich postavení a úplně na konec způsobům zániku funkce člena představenstva.

Ve třetí kapitole této práce se zaměřím na dozorčí radu, kterou bych chtěl pojmout analogicky ke kapitole předchozí. Hlavními body tedy budou opět způsobilost k výkonu funkce a její vznik, dále pak působnost dozorčí rady a její funkce ve společnosti a na závěr práva a povinnosti členů dozorčí rady a zánik jejich funkce.

Poslední kapitola bude věnována právní úpravě dualistické struktury ve Spolkové republice Německo a její komparaci s českou úpravou. Německou právní úpravu jsem si vybral především proto, že je historicky nejčastějším zdrojem inspirace pro českou legislativu a dá se předpokládat, že tento trend se v budoucnu nezmění.

V průběhu tvorby práce budu používat metodu deskripce, analýzy, analogie, komparace a lineární rešerše. Metodu deskripce použiji především v první kapitole, týkající se akciové společnosti, v poslední kapitole, zahrnující německou právní úpravu, a dále pak při definování jednotlivých právních institutů. Metody analogie a komparace by měly dominovat v kapitolách srovnávajících ať už systémy řízení akciové společnosti v rámci českého právního řádu, nebo dualistickou strukturu české a německé akciové společnosti. Skrze celou práci by se pak měly promítat metody analýzy a lineární rešerše.

Cílem této práce je zanalyzovat postavení orgánů dualistického modelu řízení akciové společnosti a v základních rysech ho srovnat s postavením těchto orgánů ve Spolkové republice Německo.

Práce bude dokončena podle právního stavu platného k 30. 3. 2015.

2. Úvod do akciové společnosti

Akciová společnost je typickým představitelem kapitálové obchodní společnosti. V dnešní době je v obecných rysech upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podrobnou úpravu přináší zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který akciovou společnost definuje v § 243 jako „společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.“ V praxi to vypadá tak, že společníci, resp. akcionáři se na akciové společnosti podílejí v rozsahu kapitálu, který do této společnosti poskytnou, ale samotný chod společnosti řídí profesionální management.

Model řízení akciové společnosti může být v současné době dvojitý – monistický a dualistický. Zatímco dualistický systém je systém tradiční, kde vedle valné hromady stojí představenstvo a dozorčí rada, monistický systém je novinka, kterou do českého právního řádu zavedl od 1. 1. 2014 zákon o obchodních korporacích, který tvoří statutární ředitel a správní rada. Stejně, jako u dualistického modelu je nejvyšším orgánem valná hromada společníků akciové společnosti.

2.1. Historie akciové společnosti¹

Prvopočátky akciové společnosti se datují už k období klasického římského práva. Historickým základem je *societas iuris civilis*, která se postupem času přeměnila především ve veřejnou obchodní společnost.

Blíže současnému pojetí akciové společnosti mají bankovní spolky zvané *montes*, vznikající od 12. století v oblasti ekonomicky vyspělých měst severní Itálie. Jejich vývoj podnítily zámořské objevy a s nimi související rozvoj zámořského obchodu. Vyznačovaly se omezeným ručením společníků a upisováním podílů s možností jejich zcizení.

V moderním pojetí vznikají akciové společnosti v 17. století. Za první akciovou společnost je považována Nizozemská východoindická společnost (*Vereenigte Oost-Indische Compagnie*), založená v roce 1602 s monopolním

¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 1 – 4

ELIÁŠ, K. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 261 – 264

ČERNÁ, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*, Praha : ASPI 2006, str. 27 - 31

postavením v nizozemském obchodu na východ i západ. Každý obyvatel měl možnost přispět do kapitálu společnosti bez toho, aby byl omezen nějakým maximálním limitem. Pokud chtěli investoři své peníze zpět, museli akcie, které vlastnili prodat jinému investorovi. Když se tak poprvé v roce 1612 stalo, vznikl tím akciový trh. První akciovou společností na území Čech byla K.K. privilegirten Zucker-Raffinerie in Königsaal bey Prag (C.k. privilegovaná rafinerie cukru ve Zbraslavi u Prahy) založená 1.7.1792.²

Tyto společnosti nicméně vznikaly především privilegiem panovníka či státu (tzv. oktrojový způsob zakládání akciových společností) a předmětem jejich činnosti byl nejen obchod, ale taktéž získávání a správa nových kolonií. Nejednalo se tak o osoby soukromého práva, jako je tomu dnes, ale o veřejnoprávní korporace, disponující širokou škálou výsad a imunit.

Oktrojový systém trval až do roku 1807, kdy byl vydán francouzský Code de commerce, který tento způsob zakládání akciových společností jako první změnil na způsob koncesní. Na akciové společnosti se toho času nahlíželo jako na sdružení majetku, nikoliv osob. V habsburské říši byl koncesní systém zaveden roku 1838 nejprve pro železniční dopravu, všeobecně byl rozšířen až roku 1863 všeobecným německým obchodním zákoníkem (ADHGB). Ovšem už v druhé polovině devatenáctého století byl koncesní systém považován za nevyhovující a ve Francii a Německu byl v 60. letech nahrazen systémem registračním. U nás vydržel až do roku 1990.

Pro velké nedostatky ADHGB především v jeho zneužívání k poškozování akcionářů byl přijat akciový regulativ č. 175/1899, kterým měly být tyto nedostatky prozatímně vyřešeny. Nicméně akciový regulativ byl spolu s příslušnými články ADHGB, týkajícími se akciové společnosti, zrušen až zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech, který problematiku upravoval pouze v základních rysech a v podstatě znemožnil vznik akciové společnosti jinak, než z vůle státu.

V 60. letech 20. století v důsledku uvolnění politické situace došlo ke vzniku nových akciových společností. Po převratu v roce 1989 byl přijat nový zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech, který měl saturovat potřebu novelizace akciového práva. Neodpovídal však tehdejšími potřebám a v porovnání s právními úpravami vyspělých států Evropy značně zaostával. Reakcí

² ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 420

zákonodárce bylo několik novelizací obchodního zákoníku, přijatého v roce 1991, především za účelem harmonizace právní úpravy s právem ES/EU.

2.2.Založení a vznik

K založení obchodní korporace je potřeba zakladatelského právního jednání v podobě požadované zákonem pro jednotlivé formy obchodních korporací. Při tom platí, že pro zakladatelské právní jednání je požadována písemná forma³ s úředně ověřenými podpisy, jinak je neplatné.⁴ V případě akciové společnosti jsou touto společenskou smlouvou stanovy,⁵ které jsou svojí povahou smlouvou.⁶ Jelikož se jedná o kapitálovou společnost, je požadována forma veřejné listiny.⁷ Zakladatelem je ten, kdo přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií.⁸

Požadavky na obsah zakladatelského právního jednání vyplývají jednak z občanského zákoníku, který v § 123 odst. 1 stanovuje zákonné minimum obsažených informací. Jedná se o název, sídlo právnické osoby, předmět činnosti, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak se vytváří a kdo jsou první členové statutárního orgánu. Další požadavky stanovuje zákon o obchodních korporacích v § 250 odst. 2 a 3. Jsou to firma a předmět podnikání nebo činnosti, výše základního kapitálu, počet akcií, jejich jmenovitá hodnota, forma a podoba, počet hlasů s nimi spojených a zvolený systém vnitřní struktury. Požadavky uvedené v odstavci 3 je pak možné ze stanov po vzniku společnosti a splnění vkladové povinnosti vypustit. Jde o údaje o akciích upisovaných zakladateli, výši splacení základního kapitálu v okamžiku vzniku společnosti, údaje ohledně nepeněžitých vkladů, přibližnou výši nákladů souvisejících se vznikem společnosti, údaj o členech orgánů společnosti volených valnou hromadou, určení správce vkladů a čísla majetkových účtů, vydávají-li se akcie v zaknihované podobě.

Nebudou-li stanovy obsahovat všechny požadované náležitosti, bude to znamenat jejich neplatnost.⁹

Přijetí stanov znamená, že společnost zakládají alespoň dva zakladatelé.¹⁰ Zákon ovšem pro kapitálové společnosti stanovuje výjimku. Je možné, aby

³ § 123 odst. 2 OZ

⁴ § 6 odst. 1 ZOK

⁵ §3 odst. 3 a § 250 odst. 1 ZOK

⁶ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 422

⁷ § 8 odst. 1 ZOK

⁸ § 250 odst. 1 ZOK

⁹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 423

akciovou společností nebo společností s ručením omezeným založila pouze jediná fyzická nebo právnická osoba.¹¹ V takovém případě zakladatel podepisuje právní jednání v podobě zakladatelské listiny¹² formou veřejné listiny.¹³ Sám pak vykonává působnost nejvyššího orgánu společnosti¹⁴ a může být i jejím statutárním orgánem.¹⁵

Zákonem zakázáno¹⁶ je založit právnickou osobu za účelem porušení práva nebo dosažení cíle nezákonným způsobem, zejména je-li jejím účelem:

- a) popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení,
- b) rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti,
- c) podpora násilí nebo
- d) řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.

Dále je zakázáno založit právnickou osobu ozbrojenou nebo s ozbrojenými složkami, ledaže je zřízena zákonem, který toto výslovně dovoluje nebo ukládá, nebo se jedná o právnickou osobu nakládající se zbraněmi v souvislosti s podnikáním nebo jejíž členové drží nebo užívají zbraně pro sportovní nebo kulturní účely či k myslivosti nebo k plnění úkolů podle jiného právního předpisu.

Založení společnosti je účinné pouze za předpokladu, že každý ze zakladatelů jednotlivě splatil případné emisní ážio a v souhrnu je splaceno alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií v době určené ve stanovách a na bankovní účet určený ve stanovách, nejpozději však do okamžiku podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku.¹⁷ Toto je jedna z podmínek podle § 253 odst. 2 ZOK pro zápis společnosti do obchodního rejstříku. Druhou podmínkou je uhrazení ceny nepeněžitěho vkladu v penězích vkladatelem v případě, že vlastnické právo k nepeněžitěmu vkladu nepřejde na obchodní korporaci podle § 26 ZOK.

¹⁰ § 125 odst. 1 OZ

¹¹ § 11 odst. 1 ZOK

¹² § 125 odst. 2 OZ

¹³ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 194

¹⁴ § 12 odst. 1 ZOK

¹⁵ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 194

¹⁶ § 145 OZ

¹⁷ § 253 odst. 1 ZOK

Druhou fází založení obchodní korporace je její vznik. K tomu dochází dnem zápisu společnosti do obchodního rejstříku.¹⁸ Návrh na zápis podávají všichni členové statutárního orgánu (v případě akciové společnosti všichni členové představenstva nebo statutární ředitel) prostřednictvím formuláře v listinné nebo elektronické podobě. Součástí návrhu jsou listiny dokládající skutečnosti v návrhu uvedené a listiny, které se zakládají do sbírky listin.¹⁹

Lhůta k podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku činí 6 měsíců ode dne založení společnosti, neurčují-li stanovy lhůtu jinou. Není-li návrh podán, platí nevyvratitelná domněnka, že nastávají tytéž účinky jako při odstoupení od smlouvy.²⁰

Za obchodní korporaci je možné jednat už před jejím vznikem. Takto jednající osoba je z tohoto jednání zavázána sama (je-li osob více, jsou zavázány společně a nerozdílně). Obchodní korporace může na sebe účinky tohoto jednání do 3 měsíců od svého vzniku převzít, pak platí, že je z právního jednání oprávněna a zavázána s účinky *ex tunc*. Ostatním zúčastněným dá najevo, že tak učinila.²¹

Kdo může jednat za obchodní korporaci před jejím vznikem není výslovně nikde uvedeno, může se tedy jednat i o jiné osoby, než zakladatele.

Není-li ve stanovách uvedeno, na jaký čas se obchodní korporace ustavuje, platí nevyvratitelná domněnka, že je ustavena na dobu neurčitou.²² Je-li založena na dobu určitou, zrušuje se obchodní korporace s likvidací uplynutím této doby.²³ O založení na dobu určitou půjde i v případě, že rozhodující den v budoucnu určitě nastane, není však jasné kdy přesně.²⁴ Naopak pokud není jisté, zda rozhodný den vůbec v budoucnu nastane, nebude se jednat o obchodní korporaci založenou na dobu určitou.

2.3.Vklad, podíl a základní kapitál

Pro nabytí (nebo zvýšení) účasti v obchodní korporaci je nezbytné do této korporace přinést vklad. Nabýt účasti ve společnosti lze při jejím vzniku nebo za

¹⁸ § 126 odst. 1

¹⁹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 197 - 198

²⁰ § 9 ZOK

²¹ § 127 OZ

²² § 124 OZ

²³ § 171 písm. a) OZ

²⁴ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 656

jejího trvání při zvyšování základního kapitálu, splní-li vkladovou povinnost třetí osoba. Zvýšit svoji účast pak může stávající akcionář navýšením svého vkladu při zvyšování základního kapitálu společnosti.²⁵ Vkladové povinnosti lze akcionáře zprostit jediné v případě, že se jedná o snížení základního kapitálu společnosti.²⁶

Vkladem je peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. V případě akciové společnosti se vklad označuje jako jmenovitá nebo účetní hodnota akcie.²⁷ Akcionáři (budoucí akcionáři) tedy mají vkladovou povinnost.

Předmětem vkladu je věc, kterou se vkladatel zavazuje vložit do obchodní korporace.²⁸ Vklad může mít podobu peněžitou, nebo nepeněžitou. V případě nepeněžitého vkladu se musí jednat o penězi ocenitelnou věc. To provádí znalec, kterého vybírají zakladatelé (případně statutární orgán) ze seznamu znalců. Hodnota nepeněžitého vkladu se pak zanesse to stanov společnosti a zapíše se do obchodního rejstříku.²⁹ Vkladová povinnost se pak splní tzv. vnesením³⁰ tak, že vkladatel předá správci vkladů nemovitou věc a písemné prohlášení s úředně ověřeným podpisem o vnesení nemovité věci,³¹ nebo předá správci vkladů movitou věc, neučí-li stanov jinak.³² Nepeněžitým vkladem nesmí být práce nebo služby.³³

Minimální ani maximální výše vkladu není zákonem stanovena. Jedinou podmínkou je, aby souhrn vkladů tvořil zákonem požadovanou minimální výši základního kapitálu.

Akcionáři mají povinnost splatit emisní kurz jimi upsaných akcií v době určené stanovami nebo rozhodnutím valné hromady o zvýšení základního kapitálu, nejpozději však do 1 roku ode dne vzniku společnosti nebo od účinnosti zvýšení základního kapitálu. Akcionáři, kteří jsou v prodlení, uhradí navíc ještě úrok z prodlení z dlužné částky ve výši dvojnásobku sazby úroku z prodlení stanovené jiným právním předpisem, neurčí-li stanov jinak.³⁴

Akcionáře, který je v prodlení se splněním vkladové povinnosti, nebo její části, vyzve představenstvo společnosti ke splnění v dodatečné lhůtě, kterou určí

²⁵ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 238

²⁶ § 344 odst. 3 ZOK

²⁷ § 15 odst. 1 ZOK

²⁸ § 15 odst. 2 ZOK

²⁹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 238

³⁰ § 15 odst. 3 ZOK

³¹ § 19 ZOK

³² § 20 odst. 1 ZOK

³³ § 17 odst. 3 ZOK

³⁴ § 344 odst. 1, 2 ZOK

stanovy, jinak ve lhůtě do 60 dnů ode dne doručení výzvy. Po marném uplynutí lhůty představenstvo tohoto akcionáře ze společnosti vyloučí ohledně těch akcií, u nichž nesplnil vkladovou povinnost a současně ho vyzve k odevzdání zatímního listu, byl-li vydán, jinak po uplynutí lhůty přechází nesplacené akcie na společnost. Vyloučený akcionář ručí za splacení emisního kursu jím upsaných akcií jiným akcionářem.³⁵

Vklady před vznikem společnosti přijímá a spravuje správce vkladů pověřený stanovami na základě ustanovení občanského zákoníku o příkazu, není-li dohodnuto jinak. Správcem může být i některý ze zakladatelů.³⁶ Svoji činnost je povinen vykonávat s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost.³⁷

Správce vkladů má povinnost zřídit zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrového družstva, na který vkladatelé splácí své peněžité vklady, přičemž není dovoleno s těmito prostředky nakládat dříve, než společnost vznikne, vyjma případů úhrady zřizovacích nákladů nebo vrácení emisních kurzů zakladatelům.³⁸

Správce vkladů dále vydává tomu, kdo je oprávněn podat návrh na zápis do obchodního rejstříku, písemné prohlášení o splnění vkladové povinnosti nebo její části jednotlivými vkladateli. Toto prohlášení se přikládá k návrhu na zápis, ledaže ho zákon nevyžaduje. Uvede-li správce vkladů v prohlášení vyšší částku, než ve které byla vkladová povinnost ve skutečnosti splněna, ručí věřitelům společnosti za její dluhy až do výše tohoto rozdílu. Ručení zaniká po uplynutí pěti let od vzniku společnosti, nebyla-li v této době uplatněna pohledávka vůči společnosti u soudu.³⁹

Vlastnické právo k předmětu vkladu vnesenému před vznikem obchodní korporace nabývá obchodní korporace okamžikem svého vzniku.⁴⁰ Pokud k tomuto dni nedosáhne cena nepeněžitého vkladu výše emisního kursu uvedeného ve společenské smlouvě, doplatí vkladatel rozdíl v penězích.⁴¹ V případě věcí, které se zapisují do veřejného seznamu, nabývá společnost vlastnické právo zápisem vlastnického práva do tohoto veřejného seznamu.⁴² Nepřejde-li na společnost vlastnické právo k vnesenému, nepeněžitému vkladu,

³⁵ § 345 ZOK

³⁶ § 18 ZOK

³⁷ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 240

³⁸ § 23 odst. 1 ZOK

³⁹ § 24 ZOK

⁴⁰ § 25 odst. 1

⁴¹ § 28 ZOK

⁴² § 25 odst. 2 ZOK

uhradí vkladatel jeho cenu v penězích podle ocenění uvedeného ve stanovách a společnost převzatý předmět vkladu vrátí, ledaže ho vydala nebo je povinna vydat jiné oprávněné osobě.⁴³

Po vzniku společnosti je správce vkladů povinen předat společnosti předměty vkladů i s plody a užitky, ledaže ohledně plodů a užitků stanovy určí jinak. Nevznikne-li společnost, správce vkladů předměty vkladů i s plody a užitky bez zbytečného odkladu vrátí vkladatelům. Za splnění této povinnosti ručí zakladatelé společně a nerozdílně.⁴⁴

Se vkladem do obchodní korporace úzce souvisí podíl v ní. Podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.⁴⁵ Akcionář může mít v akciové společnosti jeden a více podílů, který je představován cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem.⁴⁶

Podíl v obchodní korporaci lze rozdělit na dvě složky – kvalitativní a kvantitativní. Kvalitativní složka zahrnuje majetková a nemajetková práva a povinnosti akcionáře, kvantitativní pak výši (velikost) podílu a hodnotu (cenu) podílu. V případě akciové společnosti se podíl určuje podle poměru cenných papírů vlastněných určitým akcionářem ke všem účastnickým cenným papírům, které je společnost oprávněna vydat.⁴⁷

Souhrn všech vkladů tvoří základní kapitál obchodní korporace.⁴⁸ Na základní kapitál se dá pohlížet ze třech významů. Jednak jako na majetek společnosti, který vyjadřuje fakt, že akcionáři poskytli určitý svůj majetek do společnosti, který nemohou požadovat nazpět, což je kompenzováno možností podílet se na výnosu z činnosti společnosti. Dále jako na financování společnosti, které představuje číselná hodnota vytvořená ze součtu číselných hodnot vkladů, vyjadřující rozsah pokrytí potřeb společnosti vlastními zdroji. A nakonec jako na míru účasti společníka na společnosti, vyjádřenou jako poměr výše společníkova vkladu a celkové výše základního kapitálu.⁴⁹

⁴³ § 26 odst. 1 ZOK

⁴⁴ § 27 ZOK

⁴⁵ § 31 ZOK

⁴⁶ § 32 odst. 1, 2 ZOK

⁴⁷ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 242

⁴⁸ § 30 ZOK

⁴⁹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 235 - 236

Základní kapitál má 3 základní funkce. Jedná se o funkci ochrannou (garanční), funkce měřítka zisku nebo ztráty a funkci určení velikosti podílů společníků.⁵⁰

Principem garanční funkce je ochrana věřitelů. Z tohoto pohledu má základní kapitál reflektovat situaci ve společnosti, kolik činí vlastní a cizí zdroje a míru pravděpodobnosti, že společnost reálně vlastní majetek v hodnotě vyjádřené základním kapitálem.

Problematickou se jeví funkce základního kapitálu jako měřítka zisku nebo ztráty, vzhledem k tomu, že zisk a ztráta ovlivňují základní kapitál jako celek. Takovou funkci tak může mít jen v případě, že negativní hospodářský výsledek společnosti zapříčiní, že základní kapitál bude vyšší než hodnota čistého obchodního majetku.

Velikost podílů akcionářů se určí jako poměr vkladu jednotlivého akcionáře ku základnímu kapitálu společnosti. V případě akciové společnosti je podíl akcionáře vázán na účastnické cenné papíry vydané společností, se kterými je spojen podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech v této společnosti, a dále cenné papíry vydané společností, se kterými je spojeno právo takové cenné papíry získat.⁵¹

Základní kapitál akciové společnosti je minimálně 2 miliony korun českých, nebo v případě, že společnost vede účetnictví v eurech, 80 tisíc eur.⁵²

2.4.Akcie

Principem akciové společnosti je vydávání akcií, které představují podíl akcionáře na společnosti. Akcii definuje zákon o obchodních korporacích v § 256 jako „*cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.*“

Cenné papíry obecně mohou mít podobu listinnou, dříve tak byly označovány jako listinné cenné papíry, dnes jsou označovány jen jako cenné papíry, nebo zaknihovanou, kdy je cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence a nelze jej převést jinak než změnou zápisu v této evidenci.⁵³

⁵⁰ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 236 - 237

⁵¹ § 245 ZOK

⁵² § 246 ZOK

⁵³ § 525 OZ

Zaknihované akcie jsou neomezeně převoditelné, nestanoví-li omezení stanovy společnosti. Převod je vůči společnosti účinný ve chvíli, kdy je prokázána změna osoby vlastníka akcie výpisem z účtu vlastníka, nebo dnem doručení či převzetí výpisu z evidence emise akcií podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu. Práva spojená se zaknihovanou akcií je oprávněna vykonávat osoba, která je k rozhodnému dni nebo ke dni uplatnění práva zapsána v evidenci zaknihovaných cenných papírů jako vlastník akcie, ledaže bude prokázáno, že zápis v evidenci zaknihovaných cenných papírů neodpovídá skutečnosti.⁵⁴

Dalším možným znakem cenných papírů je zastupitelnost. Zastupitelné jsou cenné papíry téhož druhu vydané tímž emitentem v téže formě, z nichž vznikají stejná práva.⁵⁵ Co platí pro cenné papíry obecně, platí pochopitelně i pro akcie.

Akcie mohou být emitovány jen ve formě cenného papíru na řad nebo na doručitele. Akcie ve formě cenného papíru na řad se označují jako akcie na jméno (nejedná se však o cenné papíry na jméno)⁵⁶ a ve formě na doručitele jako akcie na majitele. Akcie na jméno jsou převoditelné rubopisem, který obligatorně obsahuje jednoznačnou identifikaci nabyvatele.⁵⁷ Není tak možný převod tzv. biankorubopisem.⁵⁸ Převoditelnost akcií na jméno mohou omezit stanovy společnosti, nikoliv však zcela vyloučit⁵⁹ (omezení převodu platí stejně i pro zastavení akcií).⁶⁰ K účinnosti převodu se vyžaduje oznámení změny akcionáře společnosti a předložení převáděné akcie na jméno.⁶¹ Vyžaduje-li se k převodu akcií na jméno souhlas orgánu společnosti, smlouva o převodu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen.

Akcie na majitele mohou být vydány pouze v podobě zaknihovaného cenného papíru nebo jako imobilizovaný cenný papír⁶² a jsou neomezeně převoditelné.⁶³

Částka, za kterou se akcie emituje, se označuje jako emisní kurz akcie. Emisním kursem se pro potřeby zákona o obchodních korporacích rozumí vklad a

⁵⁴ § 275 ZOK

⁵⁵ § 516 OZ

⁵⁶ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 424

⁵⁷ § 269 odst. 1 ZOK

⁵⁸ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 425

⁵⁹ § 270 ZOK

⁶⁰ § 273 odst. 1 ZOK

⁶¹ § 269 odst. 2 ZOK

⁶² § 263 a § 274 odst. 1 ZOK

⁶³ § 274 odst. 1 ZOK

případně emisní nebo vkladové ážio.⁶⁴ Emisní kurz nesmí být nižší, než je jmenovitá hodnota akcie. V případě kusové akcie nesmí být její emisní kurz nižší, než její účetní hodnota, která se určí tak, že se částka základního kapitálu vydělí počtem vydaných kusových akcií.⁶⁵ Jedná se o tzv. emisní disážio, které není u jiných cenných papírů zakázáno.⁶⁶

Je-li emisní kurs akcie vyšší než její jmenovitá nebo účetní hodnota, tvoří tento rozdíl emisní ážio. Emisní ážio je jedním z vlastních zdrojů, ze kterého může společnost financovat svůj majetek.⁶⁷ Je-li částka placená na splacení emisního kurzu nebo cena vneseného nepeněžitého vkladu nižší než emisní kurs akcie, započte se plnění nejprve na emisní ážio.⁶⁸ Rozdíl mezi cenou nepeněžitého vkladu a jmenovitou nebo účetní hodnotou upisovaných akcií se považuje za emisní ážio, ledaže stanovy nebo rozhodnutí valné hromady určují, že tento rozdíl nebo jeho část společnost vrátí upisovateli anebo že se použije na tvorbu rezervního fondu.⁶⁹ Splacení celého emisního ážia každým zakladatelem je jednou z podmínek pro účinné založení společnosti.⁷⁰

Akcie obligatorně obsahuje:⁷¹

- a) označení, že jde o akcii,
- b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c) jmenovitou hodnotu,
- d) označení formy akcie, ledaže akcie byla vydána jako zaknihovaný cenný papír, a
- e) u akcie na jméno jednoznačnou identifikaci akcionáře a
- f) údaje o druhu akcie, popřípadě i s odkazem na stanovy.

Dále obsahuje číselné označení a podpis člena nebo členů představenstva, nebo jeho otisk. V případě akcií v podobě zaknihovaných cenných papírů postačí, jsou-li tyto informace zjistitelné z evidence zaknihovaných cenných papírů. Číselné označení se vyžaduje jen v případech, kdy tak stanoví zákon o obchodních korporacích.⁷²

⁶⁴ § 15 odst. 4 ZOK

⁶⁵ § 247 ZOK

⁶⁶ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 427

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ § 248 odst. 1 ZOK

⁶⁹ § 249 ZOK

⁷⁰ § 253 ZOK

⁷¹ § 259 odst. 1 ZOK

⁷² § 260 ZOK

S akciemi jsou spojena majetková i nemajetková práva, která se při převodu akcií převádí společně s ní. Některá z práv však lze samostatně převést, jsou to právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva určená stanovami. Takové právo je pak od akcie odděleno a spojeno s cenným papírem vydaným k této akci (opčním listem). Výslovně zakázán je samostatný převod hlasovacího práva.⁷³ Převod a oddělení samostatně převoditelného práva se vyznačí na akci nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů.⁷⁴

Společnost vede seznam akcionářů, do něhož se zapisují akcie na jméno, dále označení druhu akcie, její jmenovitá hodnota, jméno a bydliště nebo sídlo akcionáře, číslo bankovního účtu, označení akcie a změny zapisovaných údajů a oddělení nebo převod samostatně převoditelného práva. Vydala-li společnost zaknihované akcie, mohou stanovy určit, že seznam akcionářů je nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů.⁷⁵ Kdo je zapsán v seznamu akcionářů, o tom platí vyvratitelná domněnka, že je ve vztahu ke společnosti akcionářem.

Údaje obsažené v seznamu akcionářů může společnost využívat pouze pro své potřeby ve vztahu k akcionářům, jinak pouze se souhlasem toho akcionáře, kterého se údaje týkají.⁷⁶ Společnost je povinna na písemnou žádost a oproti uhrazení nákladů vydat každému akcionáři opis seznamu akcionářů nebo jeho části. Jiným osobám poskytne údaje ze seznamu akcionářů pouze za splnění podmínek zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu nebo souhlasí-li akcionář, kterého se zápis týká.⁷⁷ Přestane-li být akcionář akcionářem, společnost jej ze seznamu akcionářů bez zbytečného odkladu vymaže.⁷⁸

Akciová společnost může vydávat několik druhů akcií. Za jeden druh se považují ty akcie se zvláštními právy, se kterými jsou spojena stejná práva. Zvláštní práva a jejich obsah se určí ve stanovách společnosti. Považují se za ně především rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, anebo rozdílná váha hlasů. S akciemi o stejné jmenovité hodnotě mohou být spojena různá zvláštní práva. Vždy se ale musí jednat o práva související

⁷³ § 281 ZOK

⁷⁴ § 282 odst. 3 ZOK

⁷⁵ § 264 ZOK

⁷⁶ § 267 odst. 1 ZOK

⁷⁷ § 266 ZOK

⁷⁸ § 267 odst. 2

s jejich účastí na společnosti.⁷⁹ Akcie, s nimiž nejsou spojena žádná zvláštní práva, jsou akcie kmenové, které jsou základním druhem akcií společnosti.⁸⁰ Kmenové akcie nemusí obsahovat údaje o druhu.⁸¹ Zakázány jsou pak takové akcie, se kterými je spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářských výsledcích společnosti.⁸² Takový postup by znamenal ohrožení aktiv kryjících základní kapitál. Zakázání akcií s takovým právem je vyjádřením ochrany základního kapitálu a principu rozdělování pouze a jen bilančního zisku mezi akcionáře.⁸³

Prvním druhem jsou prioritní akcie. Jejich podstata tkví v tom, že jsou s nimi spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku společnosti. Neurčí-li stanovy jinak, vydávají se prioritní akcie bez hlasovacího práva, nicméně vlastník prioritních akcií je oprávněn hlasovat na valné hromadě v případě, kdy zákon o obchodních korporacích vyžaduje hlasování podle druhu akcií.⁸⁴ Taktéž nabývá vlastník hlasovacích práv druhý den po dni, kdy valná hromada rozhodla, že přednostní podíl na zisku nebude vyplacen, nebo ode dne prodlení s výplatou podílu na zisku. Těmito hlasovacími právy může disponovat až do doby, kdy valná hromada rozhodne o vyplacení přednostního podílu na zisku, včetně celého pořadu valné hromady, která rozhodne o jeho vyplacení, nebo do okamžiku jeho vyplacení v případě prodlení.⁸⁵ Souhrn jmenovitých hodnot vydaných akcií, se kterými není spojeno hlasovací právo, nesmí přesáhnout 90 % základního kapitálu společnosti.⁸⁶

Dalším druhem jsou zaměstnanecké akcie. Určí-li tak stanovy, mohou zaměstnanci společnosti, včetně těch, kteří již odešli do důchodu, nabývat její akcie nebo akcie společností s ní propojených za zvýhodněných podmínek. Těmito výhodami, které kromě stanov může určit taktéž rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu, je především nabývání akcií bez povinnosti splatit celý emisní kurz, nebo i další výhody, pokud bude případný

⁷⁹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 426

⁸⁰ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 425

⁸¹ § 259 odst. 2 ZOK

⁸² § 276 a § 277 ZOK

⁸³ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 426

⁸⁴ § 278 ZOK

⁸⁵ § 280 ZOK

⁸⁶ § 279 ZOK

rozdíl mezi splacenou částí emisního kursu a cenou nebo emisním kursem a cenou pokryt z vlastních zdrojů společnosti.⁸⁷

Třetím druhem jsou tzv. kusové akcie, které musí být jako kusové akcie výslovně označeny.⁸⁸ Společnost je může vydat, pokud tak určí stanovy. Kusové akcie nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu, které se určí podle počtu akcií. Na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas, nepřipouští-li stanovy možnost vydání akcií s rozdílnou váhou hlasů. Není přípustné, aby vedle kusových akcií společnost vydávala nebo měla vydané akcie se jmenovitou hodnotou.⁸⁹ Výhodou kusových akcií je, že při změnách výše základního kapitálu nevzniká potřeba změny či vyznačení jiné nominální hodnoty.⁹⁰

Akcie mohou být nahrazeny několika jinými cennými papíry. Jde o tzv. zatímní list, který se vydává do splacení emisního kurzu akcie. Není-li zatímní list vydán, představují akcionářská práva a povinnosti nesplacenou akcii.⁹¹ V takovém případě není nesplacená akcie cenným papírem, ale závazkem mezi společností a upisovatelem.⁹² Za větší počet akcií je výhodné vydat tzv. hromadnou akcii, ve které se uvede mimo jiné údaj o tom, kolik akcií a jakého druhu nahrazuje.⁹³ Společnost také může vydat opční list, se kterým je spojeno právo na přednostní úpis akcií,⁹⁴ dluhopis nebo prioritní dluhopis, se kterými je spojeno právo na výměnu za akcie, resp. právo na přednostní úpis akcií⁹⁵ nebo kupón, prostřednictvím jehož lze uplatnit právo na výnos, spojené s cenným papírem.⁹⁶

2.5.Práva a povinnosti akcionářů

Základní a v zásadě jedinou povinností akcionáře je splatit celý emisní kurz jím upsaných akcií, a to ve lhůtě určené stanovami, rozhodnutím valné hromady nebo zákonem. Jelikož 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty akcií musí

⁸⁷ § 258 ZOK

⁸⁸ §259 odst. 2 ZOK

⁸⁹ § 257 ZOK

⁹⁰ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 426

⁹¹ § 256 odst. 2 ZOK

⁹² ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 427

⁹³ § 262 ZOK

⁹⁴ § 295 odst. 1 ZOK

⁹⁵ § 286 odst. 1 ZOK

⁹⁶ § 523 OZ

být splaceno nejpozději při podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku⁹⁷, týká se tato povinnost toliko 70 % vkladů.

Práva akcionářů už jsou o něco širší. Jedná se především o právo na podíl na zisku (tzv. dividendu), dále o práva na účast na valné hromadě, účast na kumulativním hlasování, právo na vysvětlení, právo uplatňovat návrhy a protinávrhy, právo na vypořádací podíl a podíl na likvidačním zůstatku. Akcionář, vlastnící akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota tvoří alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, se kterými je spojen alespoň 90 % podíl na hlasovacích právech, je oprávněn požadovat rozhodnutí valné hromady o jeho návrhu na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na tohoto akcionáře.⁹⁸ Vedle těchto práv stojí ještě práva kvalifikovaných akcionářů, která jsou zvláštní tím, že jimi disponují pouze akcionáři, jejichž účast na společnosti dosahuje alespoň určené minimální výše.

Základem pro stanovení podílu na zisku je řádná, nebo mimořádná účetní závěrka, kterou musí schválit valná hromada⁹⁹ a rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku.¹⁰⁰ Výjimku tvoří akcie, s nimiž je spojen pevný podíl na zisku. U nich se rozhodnutí valné hromady nevyžaduje.¹⁰¹ „Částka k rozdělení mezi akcionáře nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a stanovami.“¹⁰² Společnost nesmí rozdělit zisk ani žádné jiné vlastní zdroje pokud z účetní závěrky vyplývá, že by se kvůli rozdělení zisku vlastní kapitál společnosti snížil pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze rozdělit,¹⁰³ nebo pokud by si tím měla dokonce přivodit úpadek.¹⁰⁴ O rozhodnutí, přijatém v rozporu s těmito pravidly platí právní fikce jeho nepřijetí.¹⁰⁵

Zisk se rozděluje mezi akcionáře. Určí-li tak stanovy, může být podíl na zisku rozdělen i mezi další osoby,¹⁰⁶ nicméně není možné upřít akcionářům jejich

⁹⁷ § 253 odst. 1 ZOK

⁹⁸ § 375 a násl. ZOK

⁹⁹ § 34 odst. 1 ZOK

¹⁰⁰ § 421 odst. 2, písm. h) ZOK

¹⁰¹ § 348 odst. 4 ZOK

¹⁰² § 350 odst. 2 ZOK

¹⁰³ § 350 odst. 1 ZOK

¹⁰⁴ § 40 odst. 1 ZOK

¹⁰⁵ § 350 odst. 3 ZOK

¹⁰⁶ § 34 odst. 1 ZOK

zákonem garantované právo na výplatu podílu na zisku.¹⁰⁷ Za rozhodný den pro uplatnění práva na podíl na zisku se počítá den rozhodný k účasti na valné hromadě, která rozhodla o jeho vyplacení, neurčí-li stanovy jinak.¹⁰⁸ Jinak řečeno, právo na výplatu podílu na zisku má ten, kdo je v den rozhodný pro účast na valné hromadě (resp. v den určený stanovami) akcionářem společnosti, nebo osobou určenou stanovami pro výplatu podílu na zisku. Výše podílu každého akcionáře se určí poměrem jeho podílu k základnímu kapitálu společnosti, neurčí-li stanovy pro určitý druh akcií jiný postup.¹⁰⁹ O jeho vyplacení rozhoduje představenstvo, které tak musí učinit v souladu se zákonem o obchodních korporacích, jinak platí vyvratitelná domněnka, že členové, kteří vyplacení schválili, nejednali s péčí řádného hospodáře.¹¹⁰ V každém případě platí, že „*podíl na zisku připadající na jednu akcii musí být v rámci jednoho druhu akcií vždy stejný.*“¹¹¹

Pokud stanovy neurčí jiný způsob, vyplácí se podíl na zisku v penězích a pouze bezhotovostním převodem na bankovní účet akcionáře, uvedený v seznamu akcionářů. Společnost vyplacení provádí na své náklady a nebezpečí.¹¹² Místo v penězích může být podíl na zisku plněn např. v zastupitelných cenných papírech nebo produktech společnosti.¹¹³

Podíl na zisku je splatný do 3 měsíců ode dne přijetí rozhodnutí valné hromady o jeho rozdělení, neurčí-li stanovy nebo představenstvo jinak.¹¹⁴ Ve stejné lhůtě, ovšem od schválení účetní závěrky je splatný podíl na zisku u akcií, se kterými je spojen pevný podíl na zisku.¹¹⁵ V praxi budou účetní závěrka a rozdělení zisku zpravidla schváleny na téže valné hromadě.

Věděla-li oprávněná osoba, že podíl na zisku je vyplácen v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o obchodních korporacích, musí svůj podíl na zisku z důvodu bezdůvodného obohacení společnosti vrátit. V pochybnostech se dobrá víra předpokládá.¹¹⁶ Dnem vyplacení podílu na zisku počíná běžet tříletá promlčecí lhůta práva na vrácení tohoto podílu.¹¹⁷

¹⁰⁷ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 245

¹⁰⁸ § 351 ZOK

¹⁰⁹ § 348 odst. 1 ZOK

¹¹⁰ § 34 odst. 3 ZOK

¹¹¹ GÜRLICH, J. *Práva a povinnosti akcionáře dle ZOK* [online] Dostupné z BusinessInstitut.cz: <http://www.businessinstitut.cz/prava-a-povinnosti-akcionare-dle-zok>

¹¹² § 349 a § 348 odst. 2, 3 ZOK

¹¹³ GÜRLICH, J. *Práva a povinnosti akcionáře dle ZOK* [online] Dostupné z BusinessInstitut.cz: <http://www.businessinstitut.cz/prava-a-povinnosti-akcionare-dle-zok>

¹¹⁴ § 34 odst. 2 ZOK

¹¹⁵ § 348 odst. 4 ZOK

¹¹⁶ § 35 odst. 1 ZOK

¹¹⁷ § 35 odst. 2 ZOK a § 629 odst. 1 OZ

V den rozhodnutí valné hromady o vyplacení podílu na zisku se právo k němu stává samostatně převoditelným.¹¹⁸

Dalším právem akcionáře je právo účasti na valné hromadě a hlasování na ní. Počet hlasů spojených s jednou akcií určí stanovy.¹¹⁹ Stanovami je možné omezit výkon hlasovacího práva tím, že určí nejvyšší počet hlasů jednoho akcionáře ve stejném rozsahu pro každého akcionáře nebo i pro jím ovládané osoby.¹²⁰ Hlasováním na valné hromadě akcionář právně jedná.¹²¹ Nezúčastní-li se akcionář valné hromady osobně, může se nechat zastoupit na základě písemné plné moci, ze které musí být zřejmé, zda byla udělena pro zastoupení na jedné nebo na více valných hromadách.¹²²

Stanovy mohou určit, že členové orgánů budou voleni kumulativním hlasováním.¹²³ Právo hlasovat tímto způsobem má každý akcionář, jehož počet hlasů, se kterými může disponovat, se určí jako součin počtu hlasů, jimiž akcionář nakládá na valné hromadě a počet volených členů orgánu společnosti. Při tom platí, že akcionář může své hlasy libovolně dělit mezi libovolný počet kandidátů.¹²⁴ Do zápisu z valné hromady se ohledně každého navrženého kandidáta uvede jmenný seznam akcionářů, kteří pro něj hlasovali a počet hlasů se kterými hlasovali.¹²⁵ Tento způsob volby je nástrojem ochrany minoritních akcionářů a dává jim větší možnost ovlivnit obsazení orgánů společnosti, přičemž tato možnost se zvětšuje s rostoucím počtem členů voleného orgánu.¹²⁶

Právo požadovat a obdržet vysvětlení ohledně záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob může akcionář uplatnit, pokud je takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo výkon jeho práv na ní. Žádost může akcionář podat ústně přímo na valné hromadě, nebo písemně po uveřejnění pozvánky na valnou hromadu a před jejím konáním.¹²⁷ Nelze však akcionáře omezit pouze na písemné podání žádosti.¹²⁸ Vysvětlení může být akcionáři podáno ústně na valné hromadě, nebo

¹¹⁸ § 352 odst. 1 ZOK

¹¹⁹ § 250 odst. 2 písm. e)

¹²⁰ § 353 ZOK

¹²¹ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 454

¹²² § 399 ZOK

¹²³ § 354 ZOK

¹²⁴ § 355 odst. 1, 2 ZOK

¹²⁵ § 356 odst. 3 ZOK

¹²⁶ LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 2. str. 48

¹²⁷ § 357 ZOK

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 1997, sp. zn. 1 Odon 74/96

písemně do 15 dnů od konání valné hromady a to i tehdy, odpadl-li důvod podání žádosti o vysvětlení. Obsah vysvětlení musí být pravdivý, určitý a odpovídat reálné situaci.¹²⁹ Svolaatel valné hromady může poskytnutí vysvětlení zcela nebo zčásti odmítnout, pokud by tím byla způsobena společnosti nebo jí ovládaným osobám újma, jde o interní nebo utajovanou informaci nebo je vysvětlení veřejně dostupné.¹³⁰

Dalším právem akcionáře je právo uplatňovat návrhy a protinávry k záležitostem zařazeným na pořad valné hromady. Protinávrh je akcionář povinen doručit společnosti v přiměřené lhůtě před konáním valné hromady. Toto neplatí, pokud se jedná o návrhy určitých osob do orgánů společnosti.¹³¹ Představenstvo pak je povinno oznámit ostatním akcionářům doručený návrh a připojit k němu své stanovisko. Doručí-li akcionář svůj protinávrh pozdě tak, že by oznámení představenstva bylo ostatním akcionářům doručeno méně než 2 dny před konáním valné hromady, nebo pokud by náklady na oznámení byly v hrubém nepoměru k významu a obsahu protinávru, anebo pokud text protinávru je delší než 100 slov, představenstvo obsah protinávru ani své stanovisko ostatním akcionářům oznamovat nemusí. Protinávry delší než 100 slov zveřejní představenstvo na internetových stránkách společnosti a akcionářům oznámí podstatu protinávru.¹³² Návrhy k záležitostem, které budou zařazeny na pořad valné hromady, může akcionář uplatňovat před i po uveřejnění pozvánky na valnou hromadu. Návrh doručený společnosti nejpozději 7 dní před uveřejněním pozvánky bude představenstvem uveřejněn spolu s pozvánkou a stanoviskem představenstva. U návrhů doručených po této lhůtě bude postupováno podle § 362.¹³³

Právo na vypořádací podíl vzniká akcionáři nebo jeho právnímu nástupci v případě zániku jeho účasti ve společnosti jinak, než převodem podílu nebo udělením příklepu v řízení o výkonu rozhodnutí, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak. Výše vypořádacího podílu se stanoví ke dni zániku účasti akcionáře ve společnosti poměrně podle výše jeho podílu. Společnost při tom vychází z vlastního kapitálu, zjištěného u účetní závěrky ke dni zániku účasti akcionáře ve společnosti, nebo z reálné hodnoty majetku, snížené o výši dluhů vykázaných v

¹²⁹ § 358 ZOK

¹³⁰ § 359 ZOK

¹³¹ § 361 ZOK

¹³² § 362 ZOK

¹³³ § 363 ZOK

účetní závěrce, pokud se podstatně liší reálná hodnota majetku společnosti od jeho ocenění v účetnictví. Vypořádací podíl se vyplácí v penězích bez zbytečného odkladu poté, co je nebo mohla být zjištěna jeho výše. Podmínky a postup určení vypořádacího podílu mohou rozdílně upravit stanovy společnosti.¹³⁴

Zrušuje-li se společnost s likvidací, má každý akcionář právo na podíl na likvidačním zůstatku. Ten se rozdělí nejprve do výše splněné vkladové povinnosti a zbytek pak podle podílů jednotlivých akcionářů. Nestačí-li likvidační zůstatek ani na rozdělení do výše splněné vkladové povinnosti, rozdělí se poměrně podle výše splacených či vnesených vkladů. Neurčí-li stanovy jinak, vyplácí se likvidační zůstatek v penězích.

Menšinová akcionářská práva, označení jako kvalifikovaná, mají některá další práva, která vykonávají uvnitř společnosti. Nejsou orgánem společnosti a nemohou jednat jménem společnosti.¹³⁵ Kvalifikovaným akcionářem je každý akcionář vlastnící akcie:¹³⁶

- (1) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 3 % základního kapitálu ve společnosti, jejíž základní kapitál je vyšší než 100 000 000 Kč,
- (2) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 5 % základního kapitálu ve společnosti, jejíž základní kapitál je 100 000 000 Kč nebo nižší,
- (3) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 1 % základního kapitálu ve společnosti, jejíž základní kapitál je 500 000 000 Kč nebo vyšší.

Stanovy nemohou zvýšit minimální hranici účasti pro stanovení kvalifikovaného akcionáře, mohou ji však snížit.¹³⁷

Takovíto akcionáři navíc mají právo požádat představenstvo, aby svolalo k projednání jimi navržených záležitostí valnou hromadu, zařadilo na pořad valné hromady jimi určenou záležitost, požádat dozorčí radu, aby v záležitostech uvedených v žádosti přezkoumala výkon působnosti představenstva, domáhat se za společnost prostřednictvím akcionářské žaloby náhrady újmy proti členu

¹³⁴ § 36 ZOK

¹³⁵ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 457

¹³⁶ § 365 ZOK

¹³⁷ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 457

představenstva nebo dozorčí rady, splnění jejich povinnosti nebo splacení emisního kursu proti akcionáři, který je v prodlení s jeho splácením.¹³⁸

2.6.Porovnání s ostatními obchodními korporacemi

	Akciová společnost	Společnost s ručením omezeným	Veřejná obchodní společnost	Komanditní společnost	Družstvo
Nejnižší počet zakladatelů	1 FO/PO	1 FO/PO	2 FO/PO	2 FO/PO	3 FO/PO
Nejvyšší počet společníků/členů	Neomezeno	Neomezeno	Neomezeno	Neomezeno	Neomezeno
Minimální výše základního kapitálu	2 mil. Kč/80 tis. EUR	1 Kč, neurčí-li společenská smlouva vyšší	0, není-li tvořen společenskou smlouvou	Neomezen	Není určen
Nejnižší možný vklad	Takový, aby součet byl nejméně 2 mil. Kč/80 tis. EUR	1 Kč, neurčí-li společenská smlouva vyšší	Není určen	Neomezen	Není určen
Nejvyšší možný vklad	Neomezen	Neomezen	Neomezen	Neomezen	Neomezen
Rozsah splacení vkladu při vzniku	30% jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií a případně emisní ážio	30% na peněžitý vklad, 100% na nepeněžitý vklad + celé vkladové ážio	Podle společenské smlouvy	Podle společenské smlouvy	0
Doba splacení vkladu	Dle stanov, rozhodnutí valné hromady, nejpozději do 1 roku od vzniku spol./účinnosti rozhodnutí	Dle společenské smlouvy, nejpozději 5 let od vzniku společnosti/převzetí vkladové povinnosti	Určena spol. smlouvou, byla-li dohodnuta vkladová povinnost, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku účasti	Podle společenské smlouvy, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku účasti	K základnímu nebo vstupnímu vkladu do 15 dnů ode dne konání ustavující schůze
Počet hlasů ke vkladu	Dle stanov	Na každou 1 Kč 1 hlas, neurčí-li spol. smlouva jinak	Každý společník 1 hlas, neurčí-li spol. smlouva jinak	Každý společník 1 hlas	Každý člen 1 hlas

¹³⁸ § 365 a násl. ZOK

Ručení společníka/člena za závazky spol.	Neručí	Společně a nerozdílně do výše v jaké nesplnili vkladové povinnosti	Ručí neomezeně	Komplementář neomezeně, komanditista do výše nesplaceného vkladu	Neručí
Předmět činnosti	Podnikání, lze založit i za jiným účelem	Podnikání, lze založit i za jiným účelem	Podnikání, správa vlastního majetku	Podnikání, správa vlastního majetku	Vzájemná podpora členů nebo třetích osob, podnikání
Orgány společnosti	Valná hromada, představenstvo + dozorčí rada nebo statutární ředitel + správní rada, další dle stanov	Valná hromada, jednatelé, dozorčí rada, další dle spol. smlouvy	Statutárním orgánem všichni společníci, dle spol. smlouvy jen někteří, nebo jeden	Statutárním orgánem všichni komplementáři, dle spol. smlouvy jen někteří, nebo jeden	Členská schůze, představenstvo, kontrolní komise, další dle stanov (u malého družstva členská schůze a předseda)
Zakladatelský dokument	Stanovy nebo zakladatelská listina ve formě veřejné listiny	Společenská smlouva nebo zakladatelská listina ve formě veřejné listiny	Společenská smlouva	Společenská smlouva	Ustavující schůze

Tab. č. 1 Srovnání základních znaků jednotlivých typů obchodních korporací¹³⁹

Akciová společnost jako jediná obchodní korporace obligatorně tvoří minimální základní kapitál, jehož výše není nezanedbatelná. Proto už založení s sebou nese velké finanční nároky na zakladatele, obzvláště pak při zakládání jedinou osobou, přestože pro účinné založení společnosti je potřeba splatit „pouze“ 30 % základního kapitálu.¹⁴⁰ V tomto ohledu se akciová společnost více hodí pro větší skupiny podnikatelů, kteří chtějí společně založit obchodní korporaci. Jejich maximální počet není nijak omezen a zákon nestanovuje ani žádný minimální vklad, proto s rostoucím počtem zakladatelů klesají finanční nároky na každého z nich (předpokládáme-li, že se každý podílí přibližně stejným dílem). Zároveň není stanoven ani žádný maximální vklad.

Výhodou je možnost volby mezi monistickým a dualistickým vnitřním uspořádáním společnosti. Z tohoto důvodu je možné akciovou společnost jako kapitálovou společnost, ve spojení s monistickou vnitřní strukturou, založit a řídit

¹³⁹ Autor se inspiroval následujícím článkem: DOLEČEK, M. *Obchodní korporace – založení a vznik*. [online] Dostupné z BusinessInfo.cz: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=1>

¹⁴⁰ § 253 odst. 1 ZOK

pouze jednou osobou.¹⁴¹ Zakladatel se pak nemusí omezovat nutností přibrat do společnosti nějaké další osoby, jako je tomu u veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo družstva.

Každodenní chod společnosti nejčastěji řídí profesionální management. Akcionáři rozhodují především o zásadních otázkách společnosti prostřednictvím hlasování na valné hromadě. Do běžného fungování společnosti zpravidla nezasahují.

Důvodem založení obchodní korporace za účelem podnikání je snaha vytvořit zisk. Proto mají akcionáři právo na dividendu¹⁴², což je hlavní důvod jejich účasti na společnosti. Kdo se může stát akcionářem, není v podstatě nijak omezeno. Stejně tak ukončení své účasti prodejem akcií není především v případě akcií na řad žádný složitý proces.

Velkou výhodou je nemožnost ručení společníků akciové společnosti za její závazky. Uplatní se pouze ručení do výše podílu na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti s likvidací.¹⁴³ V případě podnikatelského neúspěchu tak akcionář přijde „pouze“ o svůj vklad do společnosti, na jehož vrácení nemá tak jako tak nárok ani za trvání společnosti, ani po jejím zrušení.¹⁴⁴

Společnost s ručením omezeným je druhou kapitálovou společností upravenou zákonem o obchodních korporacích. Stejně, jako akciovou společnost, může i s.r.o. založit jedna osoba. Nespornou výhodou ale je minimální výše základního kapitálu, která od účinnosti zákona o obchodních korporacích je pouze 1 koruna česká.¹⁴⁵ V tomto ohledu bude s.r.o. více vyhovovat podnikatelům, kteří ve své podnikatelské činnosti počítají s větší mírou rizika neúspěchu i vzhledem k tomu, že ručení společníka je omezeno pouze do výše nesplněné vkladové povinnosti. Otázku, jak dobře se dá podnikat s 1 korunou základního kapitálu, ponechám nedotčenou, společenská smlouva může pochopitelně stanovit vyšší jak minimální výši základního kapitálu, tak nejnižší možný vklad. Horní hranice opět nejsou nikterak omezeny, stejně jako maximální počet společníků.

Na rozdíl od akciové společnosti, kde stanoví určitý počet hlasů spojených s jednou akcií, ve společnosti s ručením omezeným připadá ze zákona 1 hlas na

¹⁴¹ § 11 odst. 1 a 463 odst. 3 ZOK

¹⁴² § 348 ZOK

¹⁴³ § 39 ZOK

¹⁴⁴ § 16 odst. 1 ZOK

¹⁴⁵ § 142 ZOK

každou 1 korunu vkladu, neurčí-li společenská smlouva jinak.¹⁴⁶ Mezi společníky s.r.o. se tak hůře tvoří větší rozdíly co do počtu hlasů, se kterými mohou disponovat a tím ovlivňovat chod společnosti. Toto platí při vazbě počtu hlasů na vklad, společenská smlouva ale může počet hlasů určit i jiným způsobem.

V případě s.r.o. už zákon nedává na výběr jak uspořádat vnitřní orgány. Nejvyšším orgánem je, stejně jako v akciové společnosti valná hromada, statutárním orgánem pak jeden nebo více jednatelů a dozorujícím orgánem je dozorčí rada. V jednočlenné s.r.o. i a.s. vykonává působnost valné hromady jediný společník.¹⁴⁷ Nebude-li rozhodnutí jediného společníka (akcionáře) ve formě veřejné listiny v případě, že to zákon o obchodních korporacích vyžaduje, nebude se jednat o zdánlivé rozhodnutí, ale bude se jednat o rozhodnutí, které může být prohlášeno za neplatné podle § 191, resp. 428 a násl. zákona o obchodních korporacích.¹⁴⁸

Primárním účelem s.r.o. je podnikání, společníci tak mají stejné právo na dividendu jako akcionáři akciové společnosti, podle poměru svých podílů ve společnosti.¹⁴⁹

Veřejnou obchodní společnost mohou založit minimálně 2 osoby, buď obě fyzické, obě právnické, nebo jedna fyzická a jedna právnická.¹⁵⁰ V.o.s. netvoří obligatorně základní kapitál, proto je tato právní forma přístupná v podstatě všem. Základní kapitál může být určen společenskou smlouvou, v tom případě určí společenská smlouva taktéž vkladovou povinnost, způsob a lhůtu k jejímu uhrazení.¹⁵¹ Oproti akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným je možné, aby společník splnil svou vkladovou povinnost provedením prací či poskytnutím služeb, připouští-li to společenská smlouva a souhlasí-li všichni ostatní společníci.¹⁵²

Mezi společníky v.o.s. panuje rovnost, každý z nich má 1 hlas¹⁵³ a jejich podíly jsou stejné,¹⁵⁴ neurčí-li o těchto záležitostech společenská smlouva jinak. Zisk a ztráta se mezi společníky dělí rovným dílem.¹⁵⁵

¹⁴⁶ § 169 odst. 2 ZOK

¹⁴⁷ § 12 odst. 1 ZOK

¹⁴⁸ DĚDIČ, J., LASÁK, J. Rozhodování jediného společníka (akcionáře) včera, dnes a zítra. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 9. str. 245

¹⁴⁹ § 161 ZOK

¹⁵⁰ § 95 ZOK

¹⁵¹ § 100 ZOK

¹⁵² § 103 odst. 1 ZOK

¹⁵³ § 99 odst. 3 ZOK

¹⁵⁴ § 97 odst. 2 ZOK

¹⁵⁵ § 112 odst. 1 ZOK

Statutárním orgánem jsou všichni společníci, nebo určí-li tak společenská smlouva, jen někteří nebo jeden společník.¹⁵⁶ Platí, že k rozhodování ve všech věcech společnosti je zapotřebí souhlasu všech společníků, neříká-li společenská smlouva něco jiného.¹⁵⁷

Nevýhodou v.o.s. je neomezené ručení společníků, kteří ručí společně a nerozdílně¹⁵⁸ celým svým majetkem.

Na komanditní společnost se obdobně vztahují ustanovení o veřejné obchodní společnosti.¹⁵⁹ Komanditní společnost tvoří minimálně dvě osoby. Jedna, která ručí za její dluhy omezeně, do výše svého nesplaceného vkladu¹⁶⁰ (komanditista) a druhá, která ručí za její dluhy neomezeně (komplementář).¹⁶¹

Výši základního kapitálu, stejně jako minimální vklad každého komanditisty, učí společenská smlouva.¹⁶² Komplementáři vkladovou povinnost nemají. Stejně jako u veřejné obchodní společnosti může společenská smlouva určit, že společník může splnit vkladovou povinnost provedením prací či poskytnutím služeb.¹⁶³ Podíly komanditistů se určují poměrně podle výše jejich vkladů.

Co se týče počtu hlasů, jsou si všichni společníci rovni, každý má 1 hlas. Statutární orgán už ale tvoří pouze komplementáři, nebo určí-li tak společenská smlouva, jen někteří nebo jeden z nich,¹⁶⁴ což je pochopitelné, vzhledem k rozsahu jejich ručení.

Zisk se dělí na polovinu mezi společnost a komplementáře. Část připadající na společnost si po zdanění rozdělí komanditisté podle výše jejich podílů. Na úhradě ztráty se komanditisté nepodílejí, neurčí-li společenská smlouva nebo rozhodnutí všech společníků něco jiného.¹⁶⁵

Účelem družstva není v první řadě podnikání, je jím vzájemná podpora členů nebo třetích osob. Družstvo jako jediná forma nemusí obligatorně k založení vytvářet společenskou smlouvu. Zakládá se na ustavující schůzi.¹⁶⁶

¹⁵⁶ § 106 odst. 1 ZOK

¹⁵⁷ § 105 ZOK

¹⁵⁸ § 95 odst. 1 ZOK

¹⁵⁹ § 119 ZOK

¹⁶⁰ § 122 ZOK

¹⁶¹ § 118 ZOK

¹⁶² § 121 odst. 1 ZOK

¹⁶³ § 121 odst. 2 ZOK

¹⁶⁴ § 125 odst. 1 ZOK

¹⁶⁵ § 126 ZOK

¹⁶⁶ § 555 odst. 1 ZOK

Družstvo musí mít po dobu své existence minimálně 3 členy,¹⁶⁷ tedy i počet zakladatelů musí být minimálně 3. Každý člen se podílí členským vkladem, jehož výši určí stanovy, na základním kapitálu družstva, jehož výši taktéž určí stanovy.¹⁶⁸ Nepeněžitým vkladem může být provádění prací nebo poskytování služeb, určí-li tak stanovy družstva.¹⁶⁹

Jaké orgány budou v družstvu zřízeny, závisí na počtu jeho členů. Družstvo, které má do 50 členů, může stanovami vyloučit zřízení představenstva a za statutární orgán určit předsedu družstva. Stanovy také určí, zda se zřídí či nezřídí kontrolní komise.¹⁷⁰ Obligatorním orgánem je členská schůze. V družstvu, které má nad 50 členů se zřizuje představenstvo jako statutární orgán, kontrolní komise a členská schůze jako nejvyšší orgán družstva.¹⁷¹ Členem orgánu může být pouze člen družstva.¹⁷² Členové družstva jsou si při hlasování rovni, všichni mají 1 hlas.¹⁷³

Stanovy mohou určit podmínky, za kterých má člen právo na podíl na zisku, jinak se podíl určí v poměru jeho splněné vkladové povinnosti k členskému vkladu ke splacenému základnímu kapitálu družstva.¹⁷⁴ Za závazky společnosti členové neručí, členská schůze ale může na základě stanov uložit členům povinnost přispět na úhradu ztráty družstva.¹⁷⁵

2.7.Porovnání monistické a dualistické struktury

Jednou z novinek, kterou do českého právního řádu zavedl zákon o obchodních korporacích je možnost zakladatelů akciové společnosti zvolit si systém vnitřní struktury řízení. Jedním z těchto systémů je systém dualistický, kdy společnost obligatorně tvoří představenstvo jako statutární orgán a dozorčí radu jako kontrolní orgán. Druhou z možností pak je monistický systém, kdy obligatorními orgány jsou statutární ředitel s působností statutárního orgánu a správní rada, vykonávající dohled. Vzniknou-li pochybnosti o tom, jaký model zakladatelé zvolili, platí, že zvolili systém dualistický.¹⁷⁶

¹⁶⁷ § 552 odst. 2 ZOK

¹⁶⁸ § 563 ZOK

¹⁶⁹ § 574 ZOK

¹⁷⁰ § 726 odst. 1, 2 ZOK

¹⁷¹ § 629 ZOK

¹⁷² § 630 ZOK

¹⁷³ § 631 ZOK

¹⁷⁴ § 586 ZOK

¹⁷⁵ § 587 ZOK

¹⁷⁶ § 396 ZOK

Zatímco dualistická struktura je tradiční, v českém právu fungující, monistický systém je zaveden nově od 1. 1. 2014. Inspirací mu byla především právní úprava francouzská, italská a švýcarská.¹⁷⁷

Principem monistického systému je řízení společnosti jediným orgánem, který má výkonné členy a členy pověřené kontrolou. Stěžejním orgánem tak je správní rada, jejíž předseda může zároveň vykonávat funkci statutárního ředitele.¹⁷⁸

Ustanovení zákona, týkající se představenstva, respektive dozorčí rady, se obdobně použijí na statutárního ředitele, respektive správní radu.¹⁷⁹ Tato analogie platí nejen o zvláštních ustanoveních, ale o všech ustanoveních skrze celý zákon o obchodních korporacích, občanský zákoník i další právní předpisy, nicméně mezi těmito orgány neplatí přímá obdoba. Nelze proto toto pravidlo použít absolutně, ale je třeba rozlišovat věcné odlišnosti s ohledem na povahu a působnost zákonných orgánů.¹⁸⁰

Správní rada je tříčlenná, neurčí-li stanovy jiný počet.¹⁸¹ Ze svého středu si zvolí předsedu, který svolává její zasedání.¹⁸² Do působnosti správní rady spadá základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohled nad jeho řádným výkonem, jakož i všechny ostatní záležitosti společnosti, které nejsou svěřeny do působnosti valné hromady,¹⁸³ což vylučuje z použitelnosti § 163 občanského zákoníku.¹⁸⁴ Základním zaměřením obchodního vedení se má na mysli určení základních požadavků na výrobky či služby, nikoliv rozhodování o každodenních záležitostech společnosti.¹⁸⁵

Nebyla-li správní rada svolána více než 2 měsíce, může alespoň jedna třetina jejích členů požádat předsedu, aby tak učinil, a to s pořadem jednání, který určí. Tyto podmínky mají kumulativní charakter. Nesplnění některé z nich

¹⁷⁷ Důvodová zpráva (volební období 2010 – 2013) – 363/0 Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Zvláštní část. K § 463 In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ § 456 ZOK

¹⁸⁰ Důvodová zpráva (volební období 2010 – 2013) – 363/0 Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Zvláštní část. K § 463 In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting

¹⁸¹ § 457 ZOK

¹⁸² § 458 odst. 1 ZOK

¹⁸³ § 460 ZOK

¹⁸⁴ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 721

¹⁸⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 3. sv. s. 1938

znamená, že předseda správní rady není povinen jednání svolat.¹⁸⁶ Nevyhoví-li předseda žádosti splňující všechny podmínky bez zbytečného odkladu, mohou správní radu svolat sami žadatelé na náklady společnosti. O svolání správní rady může požádat také statutární ředitel, který ji obdobně může svolat sám na náklady společnosti, nevyhoví-li předseda správní rady jeho žádosti bez zbytečného odkladu. Vyloučena není ani společná žádost.¹⁸⁷ Pořad jednání, určený členy správní rady nebo statutárním ředitelem je předseda správní rady oprávněn zúžit pouze s jejich souhlasem.¹⁸⁸ To neplatí pro ty body, které nespádají do působnosti správní rady.¹⁸⁹

Svolávání správní rady se řídí pravidly určenými stanovami. K účasti na jednání správní rady se vždy přizve statutární ředitel,¹⁹⁰ není-li zároveň jejím členem. Statutární ředitel má povinnost se jednání účastnit, nemá-li pro neúčast vážné důvody, což je v souladu s povinností péče řádného hospodáře.¹⁹¹

Působností předsedy správní rady je organizovat a řídit její činnost a dohlížet na řádný výkon funkce jí podřízených orgánů. O výsledcích své činnosti informuje valnou hromadu. Dále zastupuje společnost v řízeních proti statutárnímu řediteli před soudy, nebo jinými orgány, není-li jím sám. V takovém případě tuto působnost vykonává jiný člen správní rady.¹⁹²

Předsedou správní rady může být výhradně fyzická osoba. Délka jeho funkčního období nesmí přesáhnout délku jeho funkčního období jako člena správní rady. Předsedu dočasně nezpůsobilého vykonávat svoji funkci zastoupí správní radou pověřený jiný člen tohoto orgánu. I zastupující předseda může být pouze fyzická osoba.¹⁹³

Správní rada jmenuje a odvolává statutárního ředitele, jakož i schvaluje smlouvu o výkonu funkce s ním.¹⁹⁴ Fakticky jí tedy náleží rozhodnutí o tom, zda

¹⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 720

¹⁸⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 3. sv. s. 1936

¹⁸⁸ § 459 ZOK

¹⁸⁹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 720

¹⁹⁰ § 458 ZOK

¹⁹¹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 719

¹⁹² § 462 ZOK

¹⁹³ § 461 ZOK

¹⁹⁴ § 463 odst. 1 ZOK

bude tuto funkci vykonávat její předseda, nebo jiná osoba.¹⁹⁵ Toto ustanovení ovšem naráží na rozpor s § 421 odst. 1 písm. e), který tuto pravomoc svěřuje valné hromadě. Kvůli vyhnutí se nejasnostem by měly stanovy jasně určit, kterému z těchto orgánů případně působnost volit statutárního ředitele. V případě, že se tak nestane, bude k volbě dle mého názoru povolána valná hromada, především proto, že zákon v první řadě svěřuje volbu členů představenstva nebo statutárního ředitele valné hromadě, a až případně zvláštním ustanovením ve stanovách lze tuto pravomoc přenést na dozorčí radu, jejíž právní úprava se obdobně použije na správní radu.

Statutárním ředitelem opět může být pouze fyzická osoba splňující podmínky pro členství v představenstvu.¹⁹⁶ Tento orgán je vždy jednočlenný, což není možné změnit ani stanovami, ani rozhodnutím valné hromady.¹⁹⁷ Jeho působností pak je obchodní vedení¹⁹⁸ a jednání za společnost.¹⁹⁹ Ohledně obchodního vedení je statutární ředitel povinen řídit se základním zaměřením vymezeným správní radou.²⁰⁰

2.7.1. Výhody a nevýhody dualistického modelu

Výhodou je zcela určitě důsledné oddělení výkonného a kontrolního orgánu. Zákon výslovně zakazuje souběh funkcí člena představenstva a dozorčí rady, což výrazně napomáhá efektivnímu a relevantnímu výkonu kontrolní pravomoci.

Nevýhodou jsou vyšší provozní náklady vzhledem ke dvěma obligatorním orgánům. Za negativní bych taktéž považoval fakt, že většina prováděné kontroly probíhá *ex post*. Oproti monistickému modelu je taktéž ztížen tok informací mezi statutárním a dozorčím orgánem.

¹⁹⁵ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 717

¹⁹⁶ § 463 odst. 2 ZOK

¹⁹⁷ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 723

¹⁹⁸ § 463 odst. 4 ZOK

¹⁹⁹ § 164 odst. 1 OZ

²⁰⁰ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 721

2.7.2. Výhody a nevýhody monistického modelu

Monistický systém je oproti dualistickému flexibilnější, umožňující operativní změnu obsazení statutárního orgánu. Výhodou jsou nižší provozní náklady, neboť společnost oproti dualistickému modelu provozuje o jeden orgán méně.²⁰¹ Vzhledem k možnosti kumulace funkcí předsedy správní rady a statutárního ředitele dochází k lepšímu přenosu informací a tím pádem efektivnějšímu výkonu funkce. Zároveň může kontrolní složka společnosti provádět kontrolu *ex ante*.

Nevýhodou je splynutí výkonného a kontrolního orgánu, což může přinést negativní důsledky především v případě, že orgány společnosti budou obsazeny osobami s nižší odborností, morálními hodnotami či smyslem pro zodpovědnost atp.

3. Představenstvo

Představenstvo je statutárním orgánem akciové společnosti při zvoleném dualistickém uspořádání. Právní úprava vychází jednak z obecného vymezení orgánů právnických osob v občanském zákoníku a jednak ze zákona o obchodních korporacích, kde je představenstvo upraveno paragrafy 435 – 445.

Jako statutárnímu orgánu představenstvu přísluší obchodní vedení společnosti a je oprávněno jednat ve všech záležitostech týkajících se společnosti, což vyplývá z § 164 odst. 1 OZ, respektive představenstvu náleží „*veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.*“²⁰²

Jedná se o výkonný a řídicí orgán, který při spravování společnosti vychází zejména ze zásad schválených valnou hromadou (jíž se také ze své činnosti zodpovídá) a do jehož působnosti patří zejména „*definovat strategické zaměření a strategické cíle společnosti, jmenovat a kontrolovat provozní management, sledovat, nakolik a jakým způsobem společnost naplňuje stanovené cíle a kontrolovat dodržování norem.*“²⁰³ Normami se v tom případě myslí nejen právní řád, ale taktéž normy ve smyslu pracovně výkonnostním.

²⁰¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 3. sv. s. 1928

²⁰² § 163 OZ

²⁰³ ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 438

Složení a počet členů představenstva bude v praxi nejčastěji upraven stanovami společnosti. Ty mohou určit libovolný počet členů statutárního orgánu, a pouze pokud by tuto problematiku neupravovaly, zákon stanoví, že představenstvo má 3 členy.²⁰⁴ Mezi sebou pak členové představenstva (v případě, že se jedná o vícečlenný orgán) zvolí svého předsedu, jehož hlas je v případě rovnosti hlasů rozhodující, není-li ve stanovách uvedeno něco jiného.²⁰⁵ Jinak nemá předseda ze své funkce žádné další zvláštní pravomoci, s výjimkou ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) o.s.ř., podle něhož jedná za společnost v občanském soudním řízení, nebyl-li pověřen jiný člen představenstva.

Obecně rozhoduje představenstvo prostou většinu hlasů přítomných členů, pokud není ve stanovách zakotven vyšší počet potřební pro přijetí. Nižší, než zákonem požadovanou většinou, představenstvo rozhodovat nemůže a taková ustanovení stanov, která by toto povolovala, by byla neplatná pro rozpor se zákonem.²⁰⁶ Každý člen má 1 hlas.²⁰⁷

Stejně, jako počet členů statutárního orgánu, bude i délka funkčního období každého jednotlivého člena upravena ve stanovách společnosti, popřípadě ve smlouvě o výkonu funkce. Pokud se tak nestane, zákon stanovuje délku funkčního období na 1 rok. Naopak pokud by nastal rozpor v tom, jakou délku funkčního období uvádějí stanovy a smlouva o výkonu funkce, zákon říká, že platí délka funkčního období sjednaná ve smlouvě o výkonu funkce.²⁰⁸ Samotná délka funkčního období není nijak limitována, tím pádem může být sjednána i na dobu neurčitou a počíná běžet od okamžiku zvolení.²⁰⁹

3.1. Způsobnost k výkonu funkce

Členem představenstva akciové společnosti se může stát každá fyzická osoba, která je plně svéprávná²¹⁰, bezúhonná ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)²¹¹, u níž nenastala překážka

²⁰⁴ § 439 odst. 1 ZOK

²⁰⁵ § 44 odst. 3 ZOK

²⁰⁶ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 466, poznámka pod čarou

²⁰⁷ § 440 odst. 1 ZOK

²⁰⁸ § 439 odst. 3 ZOK

²⁰⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1860

²¹⁰ § 152 odst. 2 OZ

²¹¹ § 46 odst. 1 ZOK

provozování živnosti²¹² a není současně členem dozorčí rady téže společnosti²¹³, nebo jejím prokuristou²¹⁴. Další povinností, kterou (budoucímu) členu představenstva stanovuje zákon o obchodních korporacích v § 46 odst. 2, je informovat společnost o tom, „*zda ohledně jeho majetku nebo majetku obchodní korporace, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen orgánu, bylo vedeno insolvenční řízení podle jiného právního předpisu nebo řízení podle § 63 až 65 tohoto zákona anebo zda u něho není dána jiná překážka funkce.*“

Na rozdíl od předcházející úpravy obchodního zákoníku může být členem představenstva i osoba právnická, pokud vykonává svou působnost prostřednictvím fyzické osoby, která splňuje výše uvedené podmínky. V tomto případě se nemusí jednat pouze o statutární orgán, ale o jakoukoliv fyzickou osobu, kterou tato právnická osoba – člen představenstva – pověří.²¹⁵

V případě, že by za člena představenstva byla zvolena osoba, která nesplňuje nějakou z podmínek pro výkon funkce, hledí se na její povolání do funkce, jako by se nestalo.²¹⁶

3.1.1. Plná svéprávnost

Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).²¹⁷

Plně svéprávným se člověk stává zletilostí, která se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti lze plnou svéprávnost nabýt jejím přiznáním nebo uzavřením manželství. Takto nabytá svéprávnost se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.²¹⁸

Jelikož dnes právní úprava výslovně nepožaduje dosažení věku 18 let jako podmínku pro členství v orgánu právnické osoby, jako tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku, je možné, aby do funkce člena představenstva byla zvolena, jmenována či jinak povolána osoba, která ještě nedosáhla zletilosti.

²¹² § 8 ŽivZ

²¹³ § 448 odst. 5 ZOK

²¹⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 483

²¹⁵ § 46 odst. 3 ZOK

²¹⁶ § 155 odst. 1 NOZ

²¹⁷ § 15 OZ

²¹⁸ § 30 OZ

Předpokladem je přiznání svéprávnosti soudem nebo uzavření manželství za splnění zákonných podmínek.²¹⁹

Členem představenstva (resp. voleného kolektivního orgánu) může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností, a to za splnění předpokladů, že hlavní činnost právnické osoby se týká nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností, hlavním účelem právnické osoby není podnikání a určí tak zakladatelské právní jednání.²²⁰

3.1.2. Bezúhonnost

Bezúhonnost živnostenský zákon vymezuje negativně, za bezúhonnou se tedy nepovažuje osoba, která byla odsouzena za úmyslný trestný čin, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.²²¹ Z pohledu živnostenského zákona se jedná o bezúhonnost relativní, tzn., že pro posouzení bezúhonnosti není rozhodující jakékoliv další pravomocné odsouzení, ať už za úmyslný, nebo nedbalostní trestný čin, který nemá vazbu na podnikání.²²²

Platí, že nesplnění podmínky bezúhonnosti zastává ze zákona a její zhojení je možné pouze zahlazením rozhodnutí soudu, nebo v případě, že ohledně všech trestů nastal účinek, kdy se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.²²³

Bezúhonnost se u občana České republiky prokazuje výpisem z Rejstříku trestů, který si obchodní rejstřík opatřuje sám.

3.1.3. Překážky v provozování živnosti

Členem orgánu obchodní korporace nemůže být ten, u koho nastala skutečnost, která je překážkou provozování živnosti.²²⁴ Tyto překážky stanovuje § 8 živnostenského zákona. Členem představenstva tak nemůže být osoba

1. na jejíž majetek byl prohlášen konkurs,

²¹⁹ § 37 OZ

²²⁰ § 152 odst. 3 OZ

²²¹ § 6 odst. 2 ŽivZ

²²² ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 93 - 94

²²³ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20.1.1997, sp. zn. 7 A 138/94

²²⁴ § 46 odst. 1 ZOK

2. po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení,
3. po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů,
4. které bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3,
5. která byla členem statutárního orgánu právnické osoby v době, kdy nastaly nebo trvaly skutečnosti, které vedly ke zrušení živnostenského oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 této právnické osobě.

Dále právnická osoba,

1. členem jejíhož statutárního orgánu je fyzická nebo právnická osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3,
2. členem jejíhož statutárního orgánu je fyzická nebo právnická osoba, která byla členem statutárního orgánu právnické osoby v době, kdy nastaly nebo trvaly skutečnosti, které vedly ke zrušení živnostenského oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 této právnické osobě.

3.1.4. Neslučitelnost s funkcí člena dozorčí rady téže společnosti nebo jejího prokuristy

Právní řád výslovně mluví pouze o zákazu souběžného výkonu funkce člena představenstva a člena dozorčí rady, nicméně z povahy věci lze dovodit, že takovýto zákaz se vztahuje i na souběžný výkon funkcí člena představenstva a prokuristy téže společnosti, a to především z rozsahu zmocnění při zastupování společnosti, kdy rozsah zmocnění prokuristy je užší, než rozsah jednatelského oprávnění člena představenstva.²²⁵ Možné není ani společné jednání a podepisování člena představenstva a prokuristy vzhledem k tomu, že se rozsah těchto dvou působností nekryje. V praxi nelze požadovat po členech představenstva a prokuristovi, aby v každém konkrétním případě zkoumali, zda se jejich oprávnění jednat za společnost kryjí, či nikoliv.²²⁶

²²⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 483

²²⁶ ROSICKÝ, Z. *Může podle nové úpravy jednat prokurista společně s jednatelem?* [online] Dostupné z Bulletin-advokacie.cz: <http://www.bulletin-advokacie.cz/muze-podle-nove-upravy-jednat-prokurista-spolecne-s-jednatelem?browser=full>

Přestože se podle zákona o obchodních korporacích na prokuristu použijí ustanovení o jednání statutárního orgánu a nepřipustnosti konkurenčního jednání, čímž se postavení prokuristy přibližuje postavení statutárního orgánu, nemá to na neslučitelnost výkonu těchto funkcí vliv.²²⁷

3.1.5. Splnění předpokladů pro výkon funkce podle § 46 odst. 2

Toto ustanovení zavazuje každého, kdo se má stát členem orgánu obchodní korporace (vyjma, v případě akciové společnosti, valné hromady),²²⁸ informační povinností vůči obchodní korporaci nebo jejím zakladatelům, zda ohledně jeho majetku nebo majetku obchodní korporace, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen orgánu, bylo vedeno insolvenční řízení podle jiného právního předpisu nebo řízení podle § 63 až 65 ZOK anebo zda u něho není dána jiná překážka funkce.

Zatímco rozhodnutí v insolvenčním řízení podle insolvenčního zákona zakládá překážku provozování živnosti u všech členů všech orgánů dotčené společnosti (vyjma valné hromady a členské schůze), rozhodnutí v řízení o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce podle § 63 – 65 ZOK se dotýká pouze členů statutárního orgánu. To však nic nemění na tom, že i osoby rozhodující o obsazení jiného, než statutárního orgánu mají právo být informovány o případném probíhajícím řízení o vyloučení.²²⁹ Právní mocí rozhodnutí o vyloučení přestává být osoba, které se rozhodnutí týká, členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích.²³⁰

3.2. Vznik funkce člena představenstva

Funkce člena představenstva akciové společnosti může vzniknout třemi způsoby, a to volbou, kooptací nebo jmenováním soudem. Ustavením osoby do funkce orgánu obchodní korporace vzniká určitý právní vztah mezi těmito dvěma subjekty, v jehož rámci mají obě strany určitá práva a povinnosti.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ § 70 ZOK

²²⁹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 126

²³⁰ § 66 odst. 1 ZOK

Funkci člena statutárního orgánu nelze vykonávat v pracovním poměru.²³¹
„Vztah, mezi společností a členem statutárního orgánu je tedy výlučně vztahem obchodněprávním“²³²

3.2.1. Volba

Nejčastějším způsobem obsazování orgánů obchodní korporace je volba jejich členů. Volbu členů představenstva akciové společnosti provádí valná hromada²³³ prostou většinou hlasů přítomných akcionářů, ledaže stanovy určí vyšší počet hlasů potřebných k usnesení.²³⁴ Ve společnosti s jediným akcionářem vykonává působnost valné hromady tento akcionář²³⁵, v těchto případech tedy bude sám rozhodovat o složení představenstva. Stanovy taktéž mohou působnost volby členů statutárního orgánu přenést na dozorčí radu. V takovém případě musí stanovy přesně vymezit, jakým způsobem bude volba a odvolání členů představenstva probíhat (platí, že orgán, který členy volí, členy i odvolává²³⁶). Nedostatek takové úpravy by způsobil neplatnost stanov v této části a volbu by prováděla valná hromada.²³⁷ Není-li ve stanovách určena kvalifikovaná většina, rozhoduje dozorčí rada o volbě členů představenstva taktéž prostou většinou hlasů.²³⁸ Zároveň s působností volby členů statutárního orgánu se na dozorčí radu přenáší i působnost schvalování smluv o výkonu funkce s jednotlivými členy.²³⁹

Vzhledem k charakteru zákonného ustanovení, které má nepochybně vylučovací charakter²⁴⁰, není možné stanovami založit působnost valné hromady jen pro určité období nebo případy a působnost dozorčí rady pro jiné období nebo případy.²⁴¹

²³¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cmo 108/92

²³² ČECH, P. Statutární orgán, zaměstnanec, nebo od každého trochu? *Právní rádce*. 2009. č. 2. str. 23

²³³ § 421 odst. 2 písm. e) a § 438 ZOK

²³⁴ § 170 ZOK

²³⁵ § 12 odst. 1 ZOK

²³⁶ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 81

²³⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 484, poznámka pod čarou

²³⁸ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 697

²³⁹ § 438 odst. 2

²⁴⁰ § 438 odst. 1

²⁴¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 484

Stanovy je možné za dobu trvání společnosti změnit rozhodnutím valné hromady, přijatým dvoutřetinovou většinou všech akcionářů²⁴², není však možné jejich změnou přenést působnost volby členů představenstva na jinou osobu či orgán společnosti.²⁴³ Stejně tak není přípustné, aby stanovy zakotvily nárok osoby stát se členem představenstva akciové společnosti či vyloučily možnost jejího odvolání. Taková ustanovení stanov by byla pro rozpor se zákonem stižena absolutní neplatností.²⁴⁴

Zvolen je ten kandidát, který obdrží nadpoloviční počet hlasů přítomných (resp. počet hlasů požadovaný stanovami) za předpokladu, že je valná hromada (resp. dozorčí rada) usnášeníschopná.²⁴⁵ Zvolený kandidát musí se svým jmenováním souhlasit alespoň konkludentně²⁴⁶, což vyplývá především ze zákazu nucených prací a služeb čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ale taktéž z charakteru vztahu mezi společností a členem orgánu, který je založen na nabídce funkce ze strany společnosti a akceptaci této nabídky kandidátem.²⁴⁷

Samotná funkce vzniká okamžikem, kdy je o ní platně a účinně rozhodnuto, nebo pozdějším okamžikem, který stanoví valná hromada (resp. dozorčí rada). Ke vzniku funkce nikdy nemůže dojít s účinky *ex tunc*. Takové rozhodnutí by bylo neplatné pro rozpor se zákonem. Zvláštní případ nastává u prvních členů představenstva vznikající akciové společnosti. V takovém případě funkce vzniká zároveň se vznikem společnosti.

Nově zvolený člen statutárního orgánu musí bez zbytečného odkladu začít vykonávat svoji funkci, a pokud tak neučiní společnost, podat návrh na zápis do obchodního rejstříku.²⁴⁸ Tento má však pouze deklaratorní povahu.²⁴⁹ Zamítne-li rejstříkový soud návrh na zápis osoby jako člena představenstva, hledí se na její povolání do funkce, jako by se nestalo. Tím nejsou dotčena práva třetích osob

²⁴² § 171 odst. 1 písm. a) a § 3 odst. 3 ZOK

²⁴³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 484

²⁴⁴ § 547 a § 580 odst. 1 OZ

²⁴⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1857

²⁴⁶ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 484

²⁴⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 483

²⁴⁸ § 11 odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

²⁴⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 484, 485

nabytá v dobré víře.²⁵⁰ Výkon funkce v takovém případě končí dnem právní moci rozhodnutí soudu.²⁵¹

3.2.2. Kooptace

Druhou možností, jak vybrat členy představenstva je tzv. kooptace.²⁵² Jejím účelem je umožnit obsazení uvolněných míst ve statutárním orgánu bez nutnosti svolávat valnou hromadu (v případě působnosti valné hromady), která je především u společností s velkým počtem akcionářů poměrně náročnou a nákladnou záležitostí. Svolání valné hromady jen kvůli volbě např. jen jediného člena představenstva by bylo značně neekonomickým rozhodnutím.

Předpokladem je, že stanovy tento postup výslovně upravují a počet členů představenstva neklesl pod jednu polovinu. Představenstvo pak samo jmenuje náhradní členy, kteří budou funkci zastávat až do dalšího zasedání orgánu oprávněného jmenovat členy statutárního orgánu (tedy valné hromady nebo dozorčí rady). V tomto případě představenstvo rozhoduje prostou většinou hlasů.²⁵³ Pokud po poklesu členů zůstane statutární orgán jednočlenný (v případě, že měl pouze dva členy), přistoupí zbývající člen k vydání kooptačního aktu sám.²⁵⁴ Takto zvoleného člena jmenuje předseda představenstva a podá návrh na jeho zapsání do obchodního rejstříku, který má opět deklaratorní povahu.

Dnem, kdy se sešlo zasedání orgánu, v jehož působnosti je volba členů představenstva, končí členství kooptované osoby v představenstvu za předpokladu, že je valná hromada nebo dozorčí rada usnášeníšopná.²⁵⁵ Není vyloučeno, že kooptovaný člen bude do funkce řádně zvolen, neboť nic takového zákon nezakazuje.

Funkční období kooptovaného člena počíná běžet až jeho případným zvolením valnou hromadou nebo dozorčí radou. Doba výkonu funkce náhradního člena představenstva se do funkčního období nezapočítává, neurčují-li stanovy něco jiného.

²⁵⁰ § 10 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

²⁵¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 485

²⁵² § 444 ZOK

²⁵³ § 156 odst. 1 OZ

²⁵⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1875

²⁵⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 486

Stanovy společnosti mohou dopředu určit, že uvolněné pozice statutárního orgánu budou obsazovány náhradníky podle předem stanoveného pořadí.

Kooptace není přípustná v případě, kdy oprávněný orgán nezvolil všechny členy představenstva, tedy úmyslně ponechal jedno či více míst neobsazených (v tomto případě chybí podmínka poklesu počtu členů představenstva).²⁵⁶

3.2.3. Jmenování soudem

Třetí možností vzniku funkce člena představenstva je jmenování soudem. V případě, že z nějakého důvodu člen představenstva přestane vykonávat svoji funkci, příslušný orgán je povinen nejpozději do dvou měsíců zvolit jeho nástupce. Pokud tato lhůta marně uplyne, aniž by byl zvolen nový člen představenstva, a statutární orgán nebude schopen plnit své funkce, zejm. nebude-li schopen se usnášet nebo zastupovat společnost, může každý, kdo na tom osvědčí právní zájem podat návrh na jmenování chybějících členů soudem do doby, než bude příslušným orgánem řádným způsobem zvolen nový člen²⁵⁷ (před uplynutím zákonné dvouměsíční lhůty nemůže soud ani jmenovat člena představenstva, ani zrušit společnost s likvidací²⁵⁸). Nebude-li tento návrh u soudu podán, může soud ex officio zahájit řízení o zrušení akciové společnosti s likvidací, jakmile se dozví, že takováto situace ve společnosti nastala.²⁵⁹

Je-li členem představenstva právnická osoba, která zanikne s právním nástupcem, stává se tento její právní nástupce členem představenstva namísto zaniknuvší právnické osoby, pokud tento postup stanovy nevyloučí.²⁶⁰ Právní nástupce se stává členem představenstva přímo ze zákona, nemusí tedy být volen.²⁶¹

Věcně příslušným pro řízení o zrušení akciové společnosti s likvidací je krajský soud, místně příslušný pak ten, u něhož je právnická osoba zapsána v obchodním rejstříku, a jde-li o právnickou osobu, která se do obchodního rejstříku nezapisuje, ten, v jehož obvodu má tato právnická osoba svůj obecný

²⁵⁶ DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl. I. vydání. Praha: Polygon, 2002, str. 2411

²⁵⁷ § 443 ZOK

²⁵⁸ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 704

²⁵⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1872

²⁶⁰ § 445 ZOK

²⁶¹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 704

soud.²⁶² Účastníky jsou navrhovatel a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno²⁶³, tedy akciová společnost, je-li tu osoba oprávněná za ni jednat, a osoba nebo osoby, které mají být do funkce jmenovány²⁶⁴ (ty však až ode dne rozhodnutí soudu o jejich jmenování). Soud nesmí do funkce jmenovat vlastní kandidáty.²⁶⁵ Ke jmenování člena představenstva soudem je potřeba souhlasu jmenované osoby.²⁶⁶

Soud rozhoduje usnesením²⁶⁷, proti kterému je odvolání přípustné a které je vykonatelné doručením,²⁶⁸ pokud soud nerozhodl o odkladu vykonatelnosti na pozdější dobu. Dnem doručení usnesení (resp. dnem uvedeným v usnesení) se tedy osoba jmenovaná soudem stává členem představenstva.

Během případného řízení o zrušení společnosti s likvidací je možné, aby zbylí členové představenstva a akcionáři vlastními postupy zajistili obsazení uprázdněných míst statutárního orgánu a řízení o zrušení společnosti s likvidací bylo zastaveno, a to až do doby, než rozhodnutí soudu nabyde právní moci, nebo v případném řízení o odvolání.²⁶⁹

3.3. Působnost představenstva

Působnost statutárního orgánu společnosti je jednak vázána na rozsah svéprávnosti společnosti jako právnické osoby, a jednak na organizaci působnosti jednotlivých orgánů společnosti, vyplývající ze zákona nebo vnitřních předpisů. Členové představenstva tak nemohou vykonávat působnost, ke které není společnost jako právnická osoba způsobilá a taktéž nemohou činit takové úkony, které náležejí do působnosti jiného orgánu společnosti.

Obecně je působnost statutárního orgánu upravena v § 163 občanského zákoníku, který mu svěřuje veškeré záležitosti, které ze zákona, zakladatelského právního jednání nebo z rozhodnutí orgánu veřejné moci nespádají do působnosti

²⁶² § 3 odst. 2 písm. a) a § 86 odst. 1 ZvlŘs

²⁶³ § 6 odst. 1 ZvlŘs

²⁶⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 487

²⁶⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1872

²⁶⁶ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 704

²⁶⁷ § 25 odst. 1 ZvlŘs

²⁶⁸ § 171 odst. 2 O.S.Ř.

²⁶⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1872

jiného orgánu společnosti. Jedná se o tzv. zbytkovou působnost, doplňující rozsah rozhodovací působnosti představenstva uvnitř společnosti.²⁷⁰

Hlavními oblastmi působnosti představenstva akciové společnosti jsou jednak jednatelské oprávnění, vycházející z § 164 občanského zákoníku a jednak oprávnění k obchodnímu vedení společnosti podle § 435 odst. 2 ZOK. „Z faktického hlediska jde ovšem o do jisté míry o umělé rozdělení, protože každé jednání jménem společnosti...je vyústěním procesu tvorby vůle probíhajícího v rámci společnosti.“²⁷¹ „Absence obchodního vedení před jednáním navenek nezpůsobuje neplatnost, ale nebrání se deliktní odpovědnosti.“²⁷²

3.3.1. Jednatelské oprávnění

Jednatelským oprávněním se rozumí oprávnění statutárního orgánu zastupovat společnost navenek při právním jednání s třetími osobami.²⁷³ Takovéto jednání je pak přímo přičitatelné právnické osobě.²⁷⁴ V současné právní úpravě se projevuje fikční teorie právnických osob, neboť se již nerozlišuje jednání právnické osoby jejím statutárním orgánem a jednání jejího zástupce. Člen statutárního orgánu tak vystupuje jako zástupce společnosti *sui generis*, (jelikož se nejedná ani o smluvní ani zákonné zastoupení). Nicméně platí, že statutární orgán vystupuje jako zástupce společnosti, nejedná se tedy o přímé jednání právnické osoby.²⁷⁵

Podle § 164 občanského zákoníku může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech každý člen statutárního orgánu. Jedná se o generální jednatelské oprávnění, jehož smyslem je umožnit představenstvu jednat ve všech záležitostech společnosti bez ohledu na rozdělení působností mezi představenstvo, valnou hromadu a dozorčí radu.²⁷⁶

V případech, kdy je statutární orgán vícečlenný, mohou stanovy určit, jakým způsobem členové společnost zastupují. Nebude-li toto ve stanovách

²⁷⁰ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 841

²⁷¹ ČECH, P.; ČERNÁ, S. Kde jsou hranice obchodního vedení? *Právní fórum*. 2008. č. 11. str. 454 – 455

²⁷² HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010. č. 3. str. 71

²⁷³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, str. 469

²⁷⁴ § 436 odst. 1 OZ

²⁷⁵ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 842 - 843

²⁷⁶ ŘEHÁČEK, O. K novému pohledu na jednání členů představenstva akciové společnosti v judikatuře Nejvyššího soudu ČR. *Obchodní právo*. 2008, č. 11. str. 6

vyřešeno, zastupuje společnost každý člen samostatně. Naopak pokud stanovy akciové společnosti vyžadují, aby představenstvo jednalo jako celek, může jediný člen společnost zastupovat samostatně pouze v případě, že k tomu byl zmocněn. Takovéto zmocnění se musí týkat pouze konkrétního právního jednání (nemůže se jednat o generální zmocnění).²⁷⁷

Má-li akciová společnost, zaměstnávající další osoby, kolektivní statutární orgán, musí jeho členové mezi sebou vybrat jednoho, kterého pověří právním jednáním vůči zaměstnancům společnosti. Nestane-li se tak, vykonává tuto působnost předseda představenstva.²⁷⁸ Není při tom rozhodující, jestli stanovy společnosti určují, že za společnost musí jednat alespoň dva nebo více členů představenstva.²⁷⁹

Každý, kdo právnickou osobu zastupuje, tedy včetně členů statutárního orgánu, musí dát druhé straně najevo, co ho k tomu opravňuje²⁸⁰. V případě členů představenstva není za potřeby žádné zvláštní potvrzení nebo zmocnění, v praxi je rozhodující aktuální zápis v obchodním rejstříku.²⁸¹ Proti takové osobě, která jedná důvěřujíc údajům zapsanému v obchodním rejstříku, nemá člen představenstva, kterého se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti.²⁸² Při podepisování za společnost musí člen představenstva připojit k jejímu názvu svůj podpis a případně i údaj o své funkci či pracovním zařazení.²⁸³ Pokud ovšem bude tento údaj chybět, nezpůsobí to neplatnost právního jednání.²⁸⁴ Stejně tak nebude právní jednání zneplatněno v případě, že při podpisu nebude uveden název právnické osoby, kterou dotyčný zastupuje, nicméně zástupce může být v takovém případě z právního jednání zavázán sám.²⁸⁵

²⁷⁷ § 164 OZ

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 848

²⁸⁰ § 161 OZ

²⁸¹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 470

²⁸² § 121 odst. 1 OZ

²⁸³ § 161 OZ

²⁸⁴ DOUŠOVÁ, J. *Komentář k NOZ: § 161 - Jednání za právnickou osobu* [online] Dostupné z PrávníProstor.cz: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/komentar-k-noz-161-jednani-za-pravnickou-osobu>

²⁸⁵ Tamtéž.

3.3.1.1. Omezení jednatelského oprávnění

Rozsah generálního jednatelského oprávnění představenstva může primárně omezit zákon nebo stanovy společnosti. V případě, že tak stanovy učiní, jedná se o omezení s účinky v rámci vnitřních vztahů společnosti.²⁸⁶ Vůči třetím osobám jsou takováto rozhodnutí o omezení jednatelského oprávnění neúčinná i v případě, že byla zveřejněna,²⁸⁷ tudíž se ani nemohou zapisovat do obchodního rejstříku.

Zákonné omezení jednatelského oprávnění vyplývá z úpravy finanční asistence v § 311 a násl. ZOK. Právní jednání učiněné v rozporu s požadovanými podmínkami by bylo absolutně neplatné pro rozpor se zákonem.²⁸⁸

Další omezení zakotvuje § 447 odst. 4 ZOK, upravující subjekt, který činí procesní úkony v soudním nebo jiném řízení mezi společností a členem představenstva. V takovém řízení není jménem společnosti oprávněn jednat nejen člen představenstva, proti němuž se řízení vede, ale ani žádný z ostatních členů. Společnost zastupuje člen dozorčí rady, kterého tento orgán sám učí.

Třetím zákonným omezením jednatelského oprávnění představenstva je omezení vycházející z postavení likvidátora, jestliže dochází ke zrušení společnosti s likvidací. Okamžikem svého povolání nabývá likvidátor působnosti statutárního orgánu²⁸⁹ v rozsahu, který je nezbytný vzhledem k povaze a cíli likvidace.²⁹⁰ Jakékoliv další jednání, učiněné likvidátorem mimo zákonem určený rozsah působnosti společnost nezavazuje. Veškerá zbylá působnost zůstává představenstvu i během rušení společnosti s likvidací.²⁹¹

Pochopitelným omezením jednatelského oprávnění je zákaz jednat za právnickou osobu v případech konfliktu zájmů podle § 437 odst. 1 OZ. K takovému konfliktu dojde, pokud člen představenstva jedná se třetí osobou, již je nebo musel být znám rozpor mezi zájmy člena představenstva a zájmy společnosti. Právní jednání učiněné za těchto okolností bude stiženo relativní neplatností, neboť zákon dává společnosti možnost dovolat se tohoto konfliktu zájmů. Za rozpor v zájmech člena představenstva a společnosti je považována i

²⁸⁶ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 842

²⁸⁷ § 47 ZOK

²⁸⁸ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 37

²⁸⁹ § 193 OZ

²⁹⁰ § 196 odst. 1 OZ

²⁹¹ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 38

situace, kdy člen představenstva zastupuje i třetí osobu, se kterou jedná jako statutární orgán akciové společnosti, nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti. Zákon toto stanoví formou vyvratitelné domněnky, nicméně prokázání, že se v takovém případě nejedná o konflikt zájmů, bude více než obtížné.²⁹²

Zákon o obchodních korporacích zakotvuje informační povinnost členů představenstva ohledně možného vzniku střetu vlastních zájmů se zájmy společnosti při výkonu funkce člena orgánu.²⁹³ Tuto informační povinnost má vůči ostatním členům orgánu a dozorčímu orgánu a dozorčí radě nebo valné hromadě. Nesplní-li člen představenstva zákonem uloženou informační povinnost, bude na něj nutné vztáhnout výše popsaný zákaz podle § 437 OZ.²⁹⁴

Vnitřní omezení jednatelského oprávnění lze uskutečnit jednak stanovami společnosti, které dopředu určí, ke kterému jednání jménem společnosti je nejprve nutný souhlas valné hromady, a jednak usnesením valné hromady nebo dozorčí rady, jímž tento orgán určité jednání jménem společnosti zakáže.²⁹⁵ Takovýmto zákazem ovšem nesmí valná hromada (dozorčí rada) zasahovat do působnosti představenstva takovým způsobem, že by se fakticky jednalo o zneužití této působnosti s cílem ovlivňovat představenstvo v jeho obchodním vedení společnosti. Takové rozhodnutí by muselo být považováno za neplatné s ohledem na nedostatek působnosti valné hromady k takovému zakazu.²⁹⁶ Stejně tak není možné, aby stanovy jednatelské oprávnění představenstva zcela vyloučily. Takovéto ustanovení by bylo absolutně neplatné.²⁹⁷

Taktéž zákon může v určitých případech požadovat předchozí souhlas valné hromady s právním jednáním představenstva. Nebyl-li souhlas udělen, právní jednání je neplatné.²⁹⁸

Nepřípustným je nastavení zastupování společnosti členem představenstva společně s prokuristou. Toto se dovozuje z dikce § 164 odst. 2, který výslovně hovoří pouze o členech představenstva a žádné další osoby nezohledňuje. Z toho

²⁹² LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 843

²⁹³ § 54 a násl. ZOK

²⁹⁴ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 843

²⁹⁵ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 38

²⁹⁶ ČERNÁ, S., ČECH, P., Kde jsou hranice obchodního vedení? *Právní fórum*, 2008, č. 11, str. 458

²⁹⁷ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 39

²⁹⁸ § 48 ZOK

plyne, že zákonodárce vyhrazuje působnost jednání za právnickou osobu pouze členům statutárního orgánu. Není tedy možné vázat jednání členů představenstva na jednání jiné osoby. Stanoví-li společnost podmínku společného jednání s jinou osobou, např. prokuristou, jedná se o vnitřní omezení jednatelského oprávnění, které není vůči třetím osobám účinné, ani pokud by bylo zveřejněno.²⁹⁹

3.3.2. Obchodní vedení

Hlavním úkolem představenstva akciové společnosti jako statutárního orgánu je obchodní vedení této společnosti.³⁰⁰ Tento pojem není v českém právním řádu dnes nijak definován, stejně, jako nebyl definován předcházející právní úpravou obchodního zákoníku. Fakticky se ale jedná o „*rutinní záležitosti společnosti*“,³⁰¹ o „*průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních aj. otázkách běžného života*“³⁰² Obchodní vedení tedy znamená rozhodování představenstva směřované dovnitř společnosti.³⁰³ Tím se vytváří vůle společnosti, která až následně může být vyjádřena navenek vůči třetím osobám jako určité právní jednání.³⁰⁴

Představenstvo má v této své funkci nezávislé postavení, jak plyne z § 435 odst. 3 ZOK, který vyjímá kohokoliv z oprávnění udělovat představenstvu pokyny ohledně způsobu obchodního vedení společnosti. „*Zásadně tedy platí, že jakýkoliv pokyn udělený statutárnímu orgánu v oblasti obchodního vedení, bez ohledu na to, kdo jej udělil, je protiprávní. Splní-li uvedený statutární orgán, lze bez dalšího dovodit, že porušil svou povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, a hrozí mu tak odpovědnost za případnou škodu, kterou obchodní korporace v důsledku splnění pokynu utrpí.*“³⁰⁵

K vybočení z tohoto principu může dojít jen z popudu samotného představenstva, které je oprávněno (resp. jeho člen) podle § 51 odst. 2 zákona o

²⁹⁹ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 40

³⁰⁰ § 435 ZOK

³⁰¹ HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, str. 71

³⁰² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 466

³⁰³ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 693

³⁰⁴ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 29

³⁰⁵ HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9. str. 253 - 254

obchodních korporacích požádat valnou hromadu o udělení pokynu k obchodnímu vedení společnosti. Rozhodnutí valné hromady v tomto směru ovšem představenstvo nijak nezavazuje, to se může od uděleného pokynu zcela či z části odchýlit, aniž by bylo povinno zdůvodnit své kroky valné hromadě³⁰⁶ za předpokladu, že bude dodržena povinnost péče řádného hospodáře a loajality ke společnosti.

Jednou z nejdůležitějších složek obchodního vedení společnosti je povinnost řádného vedení účetnictví, kterou představenstvu přikazuje § 435 odst. 4 zákona o obchodních korporacích. Znamená to zejména „*zachycení veškerého majetku a pohybu o něm (aktiva), o zdrojích financování (pasiva) a všech obchodních případů účetní jednotkou tak, aby účetnictví bylo vedeno řádně, srozumitelně, průkazně a bylo úplné.*“³⁰⁷ Není vyloučeno, aby účetnictví vedl sám člen představenstva, nicméně nejčastějším případem bude přenesení této povinnosti ze strany představenstva na třetí osobu, účetního specialistu. V souladu s povinností péče řádného hospodáře je představenstvo povinno provést výběr takovéto osoby řádným způsobem se zaměřením na kvalifikaci, pečlivost a spolehlivost jednotlivých kandidátů. Za škodu vzniklou v souvislosti s účetnictvím, které není řádně vedeno, primárně odpovídá představenstvo. Pouze pokud jeho členové prokáží, že při výběru třetí osoby, na níž byla přenesena povinnost řádného vedení účetnictví, postupovali s péčí řádného hospodáře tak, jak vyžaduje odpovědné manažerské rozhodování, zprostí se odpovědnosti vůči společnosti za tuto škodu. Pokud se jim takovýto postup prokázat nepodaří, odpovídají za škodu společně s osobou, která účetnictví vedla.³⁰⁸

Na povinnost vést účetnictví navazuje další povinnost, a to předkládání valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou, konsolidovanou nebo mezitímní účetní závěrku. Představenstvo musí nejprve závěrku vypracovat, poté ji samo schválit a rozhodnout o jejím předložení valné hromadě. Její obsah vychází z § 18 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, který implementuje Čtvrtou směrnici Rady č. 77/660/EHS ze dne 25. 7. 1978. Povinně ji tedy tvoří rozvahová

³⁰⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1829

³⁰⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1829

³⁰⁸ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1830

část, výkaz zisku a ztráty a příloha, které vysvětluje a doplňuje informace uvedené v těchto dvou částech.³⁰⁹

Řádná účetní závěrka se sestavuje na konci každého účetního období.

Mimořádná účetní závěrka se sestavuje ke dni, který určí společnost. Důvodem pro její sestavení je požadavek zákona v některých situacích, jako např. vstup společnosti do likvidace, zrušení společnosti bez likvidace, prohlášení konkursu atd.

Mezitímní účetní závěrka se sestavuje na konci každého čtvrtletí účetního období, tj. k 31. 3., 30. 6. a 30. 9. Jejím smyslem je kontrola hospodaření společnosti tak, aby bylo možné včas reagovat na konkrétní vývoj.

Konsolidovanou účetní závěrku společnost sestavuje v případě, že se účastní podnikatelského seskupení. Shrnuje výsledky účetních závěrek všech podniků, které jsou součástí koncernu tak, aby zobrazila majetkovou, výnosovou a finanční situaci celého seskupení. Její úprava vychází ze Sedmé směrnice Rady č. 83/349/EHS ze dne 13. 6. 1983.³¹⁰

Poslední oblastí působnosti představenstva, kterou uvádí § 435 odst. 4 ZOK je předkládání valné hromadě ke schválení návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty. Návrh samotný musí vycházet z toho, jakým způsobem rozdělení zisku nebo úhradu ztráty upraví stanovy společnosti, zejména zda se zisk vůbec bude rozdělovat, a pokud ano, v jaké formě, či postupy k získávání zdrojů ke krytí ztráty.³¹¹

Další působnost, kterou disponuje představenstvo je vedení seznamu akcionářů podle § 264 a násl. ZOK.³¹² Do seznamu akcionářů se zapisuje jméno, příjmení, bydliště (popř. sídlo) akcionáře, číslo jeho bankovního účtu a označení druhu akcie a její jmenovitá hodnota. Dále se do seznamu zapisuje oddělení nebo převod samostatně převoditelného práva a taktéž se vyznačí změna zapisovaných údajů s označením akcie, které se týká.

Představenstvo má povinnost zapsat nového vlastníka do seznamu bez zbytečného odkladu po té, co mu bude změna akcionáře prokázána.

³⁰⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1831

³¹⁰ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1831 - 1832

³¹¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1832

³¹² ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 458

Na písemnou žádost a oproti uhrazení nákladů poskytuje představenstvo každému akcionáři opis seznamu všech akcionářů, kteří jsou vlastníky akcií na jméno nebo požadované části.

Bez zbytečného odkladu má představenstvo povinnost vymazat ze seznamu akcionářů osoby, které přestaly být akcionáři.

Další z působností představenstva se vztahuje ke kvalifikovaným akcionářům, na jejichž žádost je představenstvo povinno svolat valnou hromadu společnosti k projednání jimi navržených záležitostí. Valnou hromadu je představenstvo povinno svolat nejpozději do 40 dnů ode dne doručení žádosti o svolání. Akcionáři navržený pořad valné hromady není představenstvo oprávněno měnit, doplnit ho může pouze se souhlasem osob požadujících svolání valné hromady.³¹³

Tímto není zdaleka vyčerpána veškerá působnost představenstva. Zákon o obchodních korporacích na mnoha místech upravuje působnost představenstva vzhledem ke společnosti. Jedná se např. o možnost každého jeho člena dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady podle § 428 odst. 1, vybírání znalce pro zpracování posudku k určení hodnoty nepeněžitěho vkladu podle § 251 odst. 1 nebo řádné prošetření finanční způsobilosti osoby, již má být poskytnuta finanční asistence a vypracování zprávy pro její poskytnutí podle § 311 písm. b) a d). Některé další působnosti stanovují taktéž zákony o přeměnách a o nabídkách převzetí.

O průběhu každého jednání představenstva a o jeho rozhodnutích musí být pořízen zápis, který podepisuje předsedající a zapisovatel.³¹⁴ Jelikož zákon požaduje, aby zápis podepsaly dvě různé osoby, není možné, aby předsedající byl současně zapisovatelem.³¹⁵ V zápise se jmenovitě uvedou osoby, které hlasovaly proti návrhu, nebo se hlasování zdržely. Ohledně členů, kteří nejsou v zápise uvedeni, platí vyvratitelná domněnka, že hlasovali pro přijetí rozhodnutí. Součástí zápisu je i seznam přítomných členů představenstva.³¹⁶

V některých případech požaduje zákon osvědčení rozhodnutí představenstva veřejnou listinou, již se pro potřeby zákona o obchodních

³¹³ § 366 a násl. ZOK

³¹⁴ § 440 odst. 2 ZOK

³¹⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 468, poznámka pod čarou

³¹⁶ § 440 odst. 2 a 3 ZOK

korporacích rozumí notářský zápis.³¹⁷ Jedná se o rozhodnutí představenstva o změně obsahu stanov podle § 432 odst. 2 ZOK, rozhodnutí představenstva o zvýšení základního kapitálu společnosti podle § 515 ZOK, vzetí akcií z oběhu na základě losování podle § 528 ZOK.

3.3.2.1. Meze obchodního vedení společnosti³¹⁸

Z judikatury³¹⁹ vyplývá, že do působnosti valné hromady jako nejvyššího orgánu akciové společnosti spadají otázky, které jsou zásadním způsobem rozhodující o další existenci a fungování společnosti, včetně rozhodování o obsazení ostatních orgánů společnosti. Nejedná se tak o omezení obchodního vedení představenstva, pokud valná hromada odvolá některého z členů či představenstvo jako celek.

Ostatní orgány společnosti zajišťují pouze řádný chod této společnosti. Představenstvo se na tomto podílí i jednáním ve vztahu ke společníkům či ostatním orgánům společnosti. V takovýchto případech se o obchodní vedení nejedná, jelikož se „*tyto činnosti nedotýkají každodenní podnikatelské činnosti společnosti a směřují k výkonu práv společníků*“³²⁰ Nejedná se ani o právní jednání.³²¹

3.4. Práva členů představenstva

Členové představenstva mají dvě základní práva vyplývající z jejich funkce. Za prvé právo na odměnu a za druhé právo na informace.³²²

Odměnou se má na mysli „*jakékoli plnění poskytované akciovou společností ..., které je přímým i nepřímým protiplněním za činnosti spojené s výkonem funkce v předmětném orgánu společnosti danou osobou, resp. protiplněním za obstarání obchodní záležitosti spočívající ve výkonu funkce člena*

³¹⁷ §776 odst. 2 ZOK

³¹⁸ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 30

³¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004

³²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5.4.2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006

³²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13.12.2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005

³²² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 516

orgánu akciové společnosti.“ Součástí odměny není uhrazení nákladů členu představenstva vynaložených pro řádný výkon funkce.³²³

Obecně se vztah mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu přiměřeně řídí ustanoveními občanského zákoníku o příkazu.³²⁴ Člen představenstva tak má nárok na odměnu obvyklou podle § 2438 občanského zákoníku. Výši obvyklé odměny není jednoduché určit, judikatura³²⁵ říká, že při určování výše obvyklé odměny lze vyjít z průměrné výše mzdy ve srovnatelné profesi. Jelikož se jedná o zákonný nárok na odměnu, není žádný z orgánů společnosti příslušný k jejímu schválení, resp. ke schválení její výše.³²⁶ Každé rozhodnutí valné hromady či dozorčí rady ohledně obvyklé odměny by tak bylo nicotné.³²⁷

V praxi ale bude nejčastěji výše odměny sjednána ve smlouvě o výkonu funkce. Odměňování musí být sjednáno v souladu se zákonem o obchodních korporacích, jinak platí nevyvratitelná právní domněnka, že výkon funkce je bezplatný.³²⁸ Ta se neuplatní, je-li splněna některá z podmínek uvedených v § 59 odst. 4 ZOK, nebo pokud smlouva o výkonu funkce nebyla sjednána vůbec, nejsou-li důvodem nesjednání překážky na straně obchodní korporace.³²⁹ Není ovšem vyloučeno, aby smlouva o výkonu funkce sama přímo stanovila, že výkon funkce člena představenstva je bezplatný.³³⁰

Méně častým případem bude upravení způsobu a výše odměny ve vnitřním předpisu společnosti.³³¹ Tento vnitřní předpis musí být schválen orgánem, do jehož působnosti spadá schvalování smlouvy o výkonu funkce, tedy buď valnou hromadou, nebo dozorčí radou. Vnitřním předpisem tak mohou být jednak stanovy společnosti, a jednak i rozhodnutí kteréhokoliv jiného orgánu, do jehož působnosti spadá určení způsobu a výše odměňování členů představenstva za

³²³ KVAČKOVÁ, R. *Několik otazníků nové právní úpravy odměňování volených členů orgánů akciových společností* [online] Dostupné z Bulletin-advokacie.cz: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nekolik-otazniku-nove-pravni-upravy-odmenovani-volenych-clenu-organu-akciovych-spolecnosti?browser=full>

³²⁴ § 59 odst. 1 ZOK

³²⁵ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10.6.2003, sp. zn. 36 Cm 47/2002, se kterým se ztotožnil i Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 18.10.2004, sp. zn. 14 Cmo 479/2003

³²⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2007, sp. zn. 29 Odo 994/2005

³²⁷ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 112

³²⁸ § 59 odst. 3 ZOK

³²⁹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 152

³³⁰ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 114

³³¹ § 61 odst. 1 ZOK

podmínky, že toto rozhodnutí je následně schváleno valnou hromadou nebo dozorčí radou. Může tedy nastat i situace, kdy budou členové představenstva sami rozhodovat o své odměně za výkon funkce.

Odměnu je možné stanovit pevnou částkou nebo stanovit kritéria a postup k jejímu určení. Možná je i kombinace obou způsobů. Část odměny lze podmínit dosažením určitého hospodářského výsledku, nicméně je nezbytné, aby byla přesně vymezena kritéria pro určení, o kterou část odměny se bude jednat.³³²

Plnění poskytnuté členům představenstva, které nemá základ v některém z výše uvedených právních důvodů je bezdůvodným obohacením členů představenstva podle § 2991 OZ. Toto plnění jsou povinni společnosti vrátit.³³³

Právo na odměnu není členu představenstva přiznáno v případě, kdy svým výkonem funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže orgán, který schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak.³³⁴ Slovo „zřejmě“ je třeba vykládat tak, že přispění k nepříznivému hospodářskému výsledku nesmí být pouze nepatrné.³³⁵ Nepříznivý hospodářský výsledek zákon nedefinuje. Výkladem se dovozuje, že půjde o situace zániku společnosti, ale i situace, kdy společnost neprofituje podle svých možností s ohledem na okolnosti na trhu.³³⁶ Nepříznivým hospodářským výsledkem se taktéž rozumí nikoliv jen dosažení ztráty, ale také dosažení nižšího zisku, než v předcházejícím účetním období. A contrario, dosažení menší ztráty, než v předcházejícím účetním období, je hospodářský výsledek nepochybně příznivý.³³⁷

Druhým právem je právo na informace. Přístup ke všem relevantním informacím je nezbytným předpokladem pro plnohodnotný a kvalitní výkon funkce statutárního orgánu. Kromě informací získaných při každodenním výkonu funkce musí být člen představenstva řádně informován o přijatých usneseních valné hromady. Zejména je pak povinností jediného akcionáře, vykonávajícího

³³² ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 153 - 154

³³³ Tamtéž.

³³⁴ § 61 odst. 2 ZOK

³³⁵ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 155

³³⁶ KVAČKOVÁ, R. *Několik otazníků nové právní úpravy odměňování volených členů orgánů akciových společností* [online] Dostupné z Bulletin-advokacie.cz: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nekolik-otazniku-nove-pravni-upravy-odmenovani-volenych-clenu-organu-akciovych-spolecnosti?browser=full>

³³⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 500, poznámka pod čarou

působnost nejvyššího orgánu společnosti a taktéž i ostatních členů představenstva, členů dozorčí rady i dalších osob, informovat člena představenstva nejen o přijatých usneseních, ale i o všech dalších rozhodujících skutečnostech.³³⁸

3.5. Povinnosti členů představenstva

Ze strany společnosti pravděpodobně nejvyžadovanější povinností člena orgánu je již několikrát zmíněná povinnost péče řádného hospodáře a loajality ke společnosti. Péči řádného hospodáře lze vymezit jako „výkon vědomé rozhodovací činnosti na základě dostatečných informací, konané v dobré víře ve prospěch společnosti bez preferování vlastních soukromých zájmů, opírající se o racionální základy, vykonávané odborně, po všech stránkách profesionálně“³³⁹ S péčí řádného hospodáře postupuje ten, kdo obstarává záležitosti společnosti s potřebnými znalostmi a dovednostmi, odpovědně a svědomitě tak, jako by pečoval o vlastní majetek,³⁴⁰ resp. „řádny hospodář reprezentuje dostatečně rozumnou, vzdělanou, zkušenou a pečlivou osobu, kterou...nevážou standardy lege artis. Musí ale umět včas rozpoznat, ve kterých případech a ve které fázi rozhodovacího procesu je třeba vyhledat pomoc profesionála.“³⁴¹

Povinnost loajality není v českém právním řádu nikde definována. Dle švýcarské definice se jedná o povinnost osoby „jednat v nejlepším zájmu a ku prospěchu společnosti...a zdržet se všeho, čím by tento zájem mohla ohrozit, např. tím, že by upřednostnila jiný zájem.“³⁴²

Zákonný základ péče řádného hospodáře se nachází v § 159 občanského zákoníku, jehož odstavec 1 zavazuje člena voleného orgánu vykonávat svoji funkci s nezbytnou loajalitou i potřebnými znalostmi a pečlivostí. Dále pak stanovuje vyvrátitelnou právní domněnku, že jedná nedbale ten, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce, nebo jejím výkonu a nevyvodí z toho pro sebe důsledky. Z toho je zřejmé, že uchazeč o funkci člena statutárního orgánu musí disponovat určitou odbornou kvalifikací,

³³⁸ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 516 -517

³³⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 517 - 518

³⁴⁰ ŠTENGLOVÁ, I.: Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva. *Právo a podnikání*, 2002, č. 12, str. 29.

³⁴¹ ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007. č. 3. str. 5

³⁴² ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007. č. 3. str. 13

kteřá vřak nemusí bezprostředně pokrývat oblast předmětu podnikání obchodní korporace.³⁴³

Povinnost péče řádného hospodáře pak rozvádí zákon o obchodních korporacích v § 51 a násl. Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace, opět za předpokladu, že bylo jednáno s nezbytnou loajalitou. Posuzování, zda člen orgánu dodržel všechna tato kritéria, se zakládá na objektivizujícím principu.³⁴⁴ Ten je zakotven v § 52 odst. 1, podle kterého se přihlédne k tomu, zda by v obdobné situaci obdobnou péčí vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba. Při soudním řízení, kde je posuzováno, zda člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno právě tento člen představenstva, pokud soud nerozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat.³⁴⁵ Obrácení důkazního břemena tak může vést k „faktické presumci porušení povinné péče, a tím k odpovědnosti statutárního orgánu či jeho člena.“³⁴⁶

O jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace jde tehdy, pokud směřuje ku prospěchu společnosti i pokud se zpětně ukáže, že existovaly lepší možnosti. Obhajitelný zájem tak nutně neznamená jediný nejlepší zájem.³⁴⁷

Kdo poruší svoji povinnost péče řádného hospodáře, vydá obchodní korporaci prospěch, který v souvislosti se svým jednáním získal, a to i v případě, že společnosti nevznikla škoda,³⁴⁸ případně výši tohoto prospěchu vyplatí v penězích, není-li jeho vydání možné.³⁴⁹ Způsobí-li člen představenstva společnosti škodu, a nenahradí ji, ačkoliv k tomu byl povinen, ručí všem věřitelům společnosti za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, nemohou-li se věřitelé plnění na společnosti domoci.³⁵⁰ Ohledně náhrady způsobené újmy může společnost se členem představenstva uzavřít zvláštní smlouvu, jejíž účinnost je podmíněna souhlasem valné hromady přijatým alespoň dvoutřetinovou většinou

³⁴³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 518

³⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 134

³⁴⁵ § 52 odst. 2 ZOK

³⁴⁶ BEJČEK, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností. *Právní rozhledy*. 2007. č. 17. str. 613

³⁴⁷ Tamtéž.

³⁴⁸ HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9. str. 252

³⁴⁹ § 53 odst. 1 ZOK

³⁵⁰ § 159 odst. 3 OZ

všech akcionářů.³⁵¹ Souhlas je možné udělit před i po uzavření smlouvy.³⁵² Smlouvou o vypořádání újmy není možné se zcela náhrady újmy vzdát.³⁵³ Nesplní-li člen představenstva povinnosti plynoucí mu ze smlouvy, může se společnost domáhat jejich splnění před soudem, aniž by musela žalovat náhradu vzniklé újmy a prokazovat předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu. Smlouvu lze taktéž uzavřít formou notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, v takovém případě může společnost rovnou podat návrh na výkon rozhodnutí nebo nařízení exekuce.³⁵⁴

Odpovědnost člena představenstva z porušení péče řádného hospodáře nelze žádným vnitřním právním jednáním společnosti omezit nebo vyloučit.³⁵⁵

Další povinností členů představenstva je informační povinnost jednak vůči akcionářům přítomným na valné hromadě, kdy má za úkol společně s účetní závěrkou uveřejnit taktéž zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku. Tato zpráva je součástí výroční zprávy, pokud se zpracovává.³⁵⁶ Jejím obsahem by mělo být zhodnocení úspěchů a neúspěchů při podnikatelské činnosti společnosti.³⁵⁷ Za druhé má představenstvo informační povinnost vůči dozorčí radě.³⁵⁸ Nesplnění této podstatné povinnosti může vést k odpovědnosti členů představenstva za způsobenou škodu.³⁵⁹

Představenstvo je taktéž povinno podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se jeho členové dozvěděli o úpadku společnosti.³⁶⁰ Nesplnění této povinnosti opět zakládá odpovědnost členů představenstva vůči věřitelům za tím způsobenou škodu. Výše způsobené škody se rovná rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky v insolvenčním řízení a částkou poskytnutou věřiteli k uspokojení pohledávky.³⁶¹ Bylo-li insolvenční řízení zahájeno na návrh věřitele a soud rozhodne, že společnost je v úpadku, vydají členové jejích orgánů, pokud

³⁵¹ § 53 odst. 3 ZOK

³⁵² ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 142

³⁵³ Tamtéž.

³⁵⁴ KRETKOVÁ, M. *Lze smlouvou o vypořádání újmy upravit výši požadované náhrady?* [online] Dostupné z epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/lze-smlouvou-o-vyporadani-ujmy-upravit-vysi-pozadovane-nahrady-93875.html>

³⁵⁵ § 53 odst. 2 ZOK

³⁵⁶ § 436 odst. 2

³⁵⁷ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 519 - 520

³⁵⁸ § 447 odst. 1

³⁵⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 520

³⁶⁰ § 98 odst. 1, 2 INS

³⁶¹ § 99 odst. 1, 2 INS

věděli, nebo mohli vědět o hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili vše potřebné k jeho odvrácení, veškerý prospěch poskytnutý jim společností za poslední 2 roky před právní mocí rozhodnutí o úpadku, vyzve-li je k tomu insolvenční správce. Prospěch, který nelze takto vydat, nahradí členové orgánů v penězích. Tato povinnost se vztahuje i na bývalé členy orgánů.³⁶²

Dále jsou členové představenstva povinni např. zachovávat mlčenlivost o informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení by mohlo společnosti způsobit škodu, respektovat zákaz konkurence, dodržovat usnesení valné hromady a respektovat meze svých kompetencí.³⁶³ Tyto povinnosti vyplývají z požadavků péče řádného hospodáře a loajality ke společnosti, lze je tak považovat za určitou konkretizaci těchto principů.³⁶⁴

3.6. Zánik funkce člena představenstva

Nejčastějším způsobem zániku funkce člena představenstva akciové společnosti je jeho odvolání. Tato působnost náleží stejnému orgánu, který člena představenstva jmenoval, tzn. valné hromadě, nebo dozorčí radě, pokud tak určí stanovy. Co do důvodů odvolání není příslušný orgán nijak omezen, jedinou podmínkou je dodržení řádného procesního postupu ke schválení odvolání, jinak je přijaté rozhodnutí neplatné.³⁶⁵

Dalším možným způsobem zániku funkce je odstoupení (rezignace) člena představenstva. V souladu s § 59 odst. 5 zákona o obchodních korporacích tak nesmí učinit v době, která je pro akciovou společnost nevhodná. Své rozhodnutí o odstoupení oznámí orgánu, který jej do funkce zvolil. Jeho funkční období pak skončí po uplynutí jednoho měsíce od doručení oznámení, nerozhodne-li příslušný orgán o jiném okamžiku zániku funkce.

Třetí situací, vyústující v zánik funkce člena představenstva je uplynutí funkčního období. Jeho délku primárně určí stanovy společnosti, nebo smlouva o výkonu funkce. Jen pokud by se tak nestalo, je délka funkčního období každého jednotlivého člena představenstva 1 rok.³⁶⁶

³⁶² § 62

³⁶³ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 517

³⁶⁴ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010, str. 99

³⁶⁵ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 490

³⁶⁶ § 439 odst. 3 ZOK

Mezi méně časté případy zániku funkce, které mohou nastat, patří ztráta způsobilosti k výkonu funkce, dohoda stran o zániku funkce, výpověď člena představenstva či jiné další.

4. Dozorčí rada

Druhým obligatorním orgánem akciové společnosti při dualistickém uspořádání je dozorčí rada. Zákonná úprava se nachází v obecných rysech jednak v občanském zákoníku v části týkající se orgánů právnických osob a jednak v zákoně o obchodních korporacích v § 445 – 455.

Zákon tento orgán vymezuje jako orgán kontrolní,³⁶⁷ který musí být od představenstva (výkonného orgánu) přísně oddělen. Jejím úkolem je výkon dozoru nad činností představenstva a s tím související ochrana zájmů akcionářů společnosti.³⁶⁸ Při své činnosti se dozorčí rada řídí zásadami schválenými valnou hromadou, nejsou-li v rozporu se zákonem o obchodních korporacích nebo stanovami.³⁶⁹

Obdobně jako v případě představenstva bude počet členů dozorčí rady nejčastěji upraven stanovami společnosti. Pouze pokud by se tak nestalo, zákon říká, že má dozorčí rada 3 členy.³⁷⁰ V případě, kdy bude dozorčí rada tvořit kolektivní orgán, zvolí si ze svého středu předsedu³⁷¹, jehož hlas je v případě rovnosti hlasů rozhodující, není-li ve stanovách určeno jinak.³⁷² Členy dozorčí rady volí a odvolává valná hromada³⁷³ prostou většinou hlasů³⁷⁴ při dodržení podmínky usnášeníschopnosti.

Dozorčí rada rozhoduje prostou většinou hlasů, nepožadují-li stanovy vyšší počet hlasů. Každý člen má 1 hlas.³⁷⁵ Stejně, jako v případě představenstva není možné, aby stanovy pro přijetí rozhodnutí stanovily nižší než zákonem požadovanou nadpoloviční většinu.

Taktéž délka funkčního období každého člena dozorčí rady bude nejčastěji upravena stanovami, případně smlouvou o výkonu funkce. Nestane-li se tak, platí,

³⁶⁷ § 446 ZOK

³⁶⁸ RADA, I. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání Praha : Linde, 2008, str. 19

³⁶⁹ § 446 odst. 2 ZOK

³⁷⁰ § 448 odst. 1 ZOK

³⁷¹ § 448 odst. 3 ZOK

³⁷² § 44 odst. 3 ZOK

³⁷³ § 448 odst. 2 ZOK

³⁷⁴ § 170 ZOK

³⁷⁵ § 449 odst. 2 ZOK

že délka funkčního období pro každého jednotlivého člena je sjednána na 3 roky. Pokud by nastal rozpor, mezi délkou funkčního období určenou podle stanov a délkou funkčního období určenou podle smlouvy o výkonu funkce, platí délka funkčního období sjednaná ve smlouvě o výkonu funkce.³⁷⁶ Není-li ve smlouvě o výkonu funkce určen počátek výkonu funkce, platí, že se člen dozorčí rady funkce ujal zvolením.³⁷⁷

4.1. Způsobilost k výkonu funkce

Členem dozorčí rady akciové společnosti se může stát každá fyzická osoba, která je plně svéprávná,³⁷⁸ bezúhonná ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)³⁷⁹, u níž nenastala překážka provozování živnosti³⁸⁰ a není současně členem představenstva téže společnosti nebo jakoukoliv jinou osobou oprávněnou podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za společnost (zejména prokuristou).³⁸¹ Člen dozorčí rady nesmí být zároveň ani členem nižších řídicích pozic společnosti, např. personální nebo ekonomický ředitel, z důvodu střetu zájmů.³⁸² Stejně, jako člen představenstva, je i člen dozorčí rady povinen informovat společnost podle § 46 odst. 2 ZOK.

Členem dozorčí rady se může stát i právnická osoba, která svou funkci vykonává prostřednictvím fyzické osoby, která je k tomuto pověřena. Tato fyzická osoba musí splňovat podmínky pro výkon funkce kladené na samotného člena dozorčí rady.³⁸³

Vše, co bylo řečeno o jednotlivých podmínkách způsobilosti k výkonu funkce v kapitole o představenstvu, platí obdobně i pro výkon funkce člena dozorčí rady.

³⁷⁶ §448 odst. 4

³⁷⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1887

³⁷⁸ § 152 odst. 2 OZ

³⁷⁹ § 46 odst. 1 ZOK

³⁸⁰ § 8 ŽivZ

³⁸¹ § 448 odst. 5 ZOK

³⁸² BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1880

³⁸³ § 46 odst. 3 ZOK

4.2.Vznik funkce člena dozorčí rady

Do funkce může být člen dozorčí rady ustaven, stejně jako člen představenstva, třemi způsoby, a to volbou, kooptací a jmenováním soudem.

V případě dozorčí rady volbu provádí zásadně valná hromada, která zároveň schvaluje smlouvy o výkonu funkce.³⁸⁴ Omezit valnou hromadu tím, že by bylo ve stanovách sjednáno, že na volbě členů dozorčí rady se přímo účastní zaměstnanci společnosti, tak, jak to bylo upraveno v obchodním zákoníku, není možné.³⁸⁵ Ve vztahu ke zvolenému kandidátovi má volba účinky až teprve, když se o své volbě dozvěděl, nebo mohl dozvědět. Zároveň musí alespoň konkludentně se zvolením své osoby souhlasit.³⁸⁶

Vše ostatní, co bylo uvedeno ohledně jednotlivých způsobů vzniku funkce člena představenstva, platí obdobně i pro vznik funkce člena dozorčí rady.

4.3.Působnost dozorčí rady

Působnost dozorčí rady vymezuje zákon o obchodních korporacích v § 446 a 447. Jedná se předně o dohled nad výkonem působnosti představenstva a nad podnikatelskou činností společnosti, kontrolu obsahu účetních a obchodních knih, přezkum řádné, mimořádné, konsolidované a mezitímní uzávěrky a návrhu na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty, a podle § 449 taktéž informování valné hromady o výsledcích své činnosti. Pokud tak určí stanovy, dozorčí rada dále volí a odvolává členy představenstva.³⁸⁷

Není možné, aby stanovy nebo jiný vnitřní předpis společnosti působnost dozorčí rady omezil nebo úplně vyloučil. Pokud by se tak stalo, jednalo by se o nicotné ustanovení. Možné je však rozšířit působnost dozorčí rady, pokud se tím nezasáhne do pravomocí představenstva nebo valné hromady.³⁸⁸

Platí, že člen voleného orgánu vykonává svoji funkce osobně. Dále zákon výslovně dovoluje zmocnit pro jednotlivý případ jiného člena stejného orgánu,

³⁸⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1887

³⁸⁵ KOUŘILOVÁ, Z. *Obsazování dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci společnosti dle právní úpravy účinné od 1.1.2014* [online] Dostupné z epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/obsazovani-dozorci-rady-akciové-spolecnosti-zamestnanci-spolecnosti-dle-pravni-upravu-ucinne-od-112014-96080.html>

³⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 709

³⁸⁷ § 438 odst. 1, 2

³⁸⁸ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 531 - 532

aby za něj hlasoval.³⁸⁹ Zákon ovšem nijak neřeší možnost či nemožnost přizvání externí výpomoci za účelem výkonu funkce. Vzhledem k chybějícímu zákazu je takovýto postup možný, pokud by tím dozorčí rada neobcházela své zákonné povinnosti.³⁹⁰

Zjistí-li dozorčí rada při své činnosti pochybení ze strany představenstva, nemůže mu přímo přikázat, jakými konkrétními opatřeními má představenstvo toto pochybení napravit.³⁹¹

Některé další povinnosti stanovují dozorčí radě zákon o přeměnách a zákon o nabídkách převzetí.

4.3.1. Dohled nad výkonem působnosti představenstva

Každá kontrolní činnost, kterou dozorčí rada vykonává, musí být vykonávána řádně, svědomitě a s profesionálním přístupem v co nejlepším zájmu společnosti. Výjimkou není ani dohled nad výkonem působnosti představenstva a podnikatelskou činností společnosti. Dozorčí rada v tomto směru dozoruje oba hlavní okruhy působnosti představenstva, tedy jak obchodní vedení uvnitř společnosti, tak jednání navenek. Zaměřuje se při tom na dodržování právních předpisů a vnitřních předpisů, i na dodržení požadavku péče řádného hospodáře.³⁹² Zpětně vyhodnocuje uskutečněná jednání představenstva, jejich odbornost a profesionální přístup.³⁹³

Dozorčí rada nesmí sama jakýmkoliv způsobem řídit společnost, nebo zasahovat do řízení společnosti představenstvu. Naopak nikdo není oprávněn udělovat dozorčí radě pokyny týkající se její zákonné povinnosti kontroly působnosti představenstva.³⁹⁴ Omezila-li by dozorčí rada svým usnesením jednatelské oprávnění představenstva, nebude toto omezení účinné vůči třetím

³⁸⁹ § 159 odst. 2 OZ

³⁹⁰ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 533

³⁹¹ POKORNÁ, J. Dozorčí rada akciové společnosti a ochrana práv menšinových akcionářů. *Bulletin advokacie*. 2003. č. 1. str. 69

³⁹² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 532

³⁹³ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1881

³⁹⁴ § 446 odst. 3 ZOK

osobám ani v případě, že bylo zveřejněno.³⁹⁵ Platnost případného právního jednání, učiněného představenstvem i přes omezení by nebyla dotčena.³⁹⁶

Zjistí-li dozorčí rada při své činnosti nedostatky plynoucí z podnikatelské činnosti, předloží o nich zprávu k projednání představenstvu, případně rovnou přiloží návrh k jejich odstranění. Nenapraví-li představenstvo zjištěné vady, může dozorčí rada svolat valnou hromadu v zájmu společnosti podle § 404 ZOK.³⁹⁷

4.3.2. Kontrola obsahu účetních a obchodních knih

*„Dozorčí rada je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností a zda se podnikatelská či jiná činnost společnosti děje v souladu s jinými právními předpisy a stanovami.“*³⁹⁸ Tato působnost dozorčí rady se vztahuje na účetní a obchodní knihy ve všech podobách, tedy jak na listinné, tak na virtuální, uložené na datových nosičích. Dozorčí rada je oprávněna provádět vlastní šetření, či si vyžádat vysvětlení od členů představenstva nebo ostatních zaměstnanců společnosti.³⁹⁹

Vzhledem k tomu, že § 447 odst. 1 ZOK hovoří o dozorčí radě jako celku a nikoliv jejích členech a odst. 2 opravňuje členy dozorčí rady vykonávat tuto působnost pouze na základě rozhodnutí dozorčí rady, je možné, aby dozorčí rada omezila právo jednoho nebo více členů vykonávat tuto působnost. Zároveň pouze za podmínek podle odstavce 2 nelze odeprít dozorčí radě nahlédnout do kteréhokoliv dokladu, a to ani, pokud se na ně vztahuje povinnost mlčenlivosti nebo obchodní tajemství.⁴⁰⁰

Dozorčí rada by měla v první řadě vypracovat kontrolní plán, jehož jednotlivé body budou členové plnit. Tento plán pak opravňuje členy dozorčí rady nahlížet do potřebných dokumentů a vykonávat svou působnost. Vedle kontrolního plánu může dozorčí rada individuálně rozhodnout o provedení kontroly. Tuto kontrolu vykonává pověřený člen dozorčí rady po předložení

³⁹⁵ § 47 ZOK

³⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 127

³⁹⁷ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 706 - 707

³⁹⁸ § 447 ZOK

³⁹⁹ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 533

⁴⁰⁰ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 708

rozhodnutí o provedení kontroly, na základě kteréhož je oprávněn k nahlížení do potřebných dokumentů.⁴⁰¹

4.3.3. Přezkum správnosti účetních výkazů

Dozorčí rada kontroluje řádnou, mimořádnou, konsolidovanou i mezitímní účetní závěrku a taktéž návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty. S uzávěrkou zároveň kontroluje, zda účetnictví odráží skutečný stav společnosti.⁴⁰² Zprávu, kterou vypracuje, schválí nadpoloviční většinou a předloží valné hromadě.⁴⁰³ Dále dozorčí rada kontroluje rozvahy při vzniku a zániku společnosti, rozhodnutí o úpadku a rozhodnutí o přeměně společnosti.⁴⁰⁴

4.3.4. Informování valné hromady o činnosti

Členové dozorčí rady se zúčastňují každé valné hromady, kde dozorčí rada prostřednictvím pověřeného člena předloží zprávu o výsledcích své činnosti. Usnesení valné hromady nemůže členům dozorčí rady toto právo upřít. Aby bylo možné toto právo realizovat, musí být členové dozorčí rady o valné hromadě a jejím programu včas a řádným způsobem informováni.⁴⁰⁵

Povinnost účastnit se valné hromady nemůže člen dozorčí rady přenést na jiného. Není tedy možné, aby se nechal zastoupit.⁴⁰⁶ Členům dozorčí rady musí být uděleno slovo, kdykoliv o to během valné hromady požádají. Seznámit valnou hromadu s výsledky své činnosti může dozorčí rada, i když není tato zpráva na programu valné hromady.⁴⁰⁷

4.4. Práva a povinnosti členů dozorčí rady

Práva a povinnosti členů dozorčí rady jsou v zásadě shodné s právy a povinnostmi členů představenstva. Členové dozorčí rady mají stejné právo na

⁴⁰¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1883 - 1884

⁴⁰² RADA, I. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání Praha : Linde, 2008, str. 122

⁴⁰³ § 447 odst. 3 ZOK

⁴⁰⁴ DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 533 - 534

⁴⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 710

⁴⁰⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2. sv. s. 1889

⁴⁰⁷ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 710

odměnu za výkon funkce a právo na přístup ke všem informacím potřebným k řádnému výkonu své funkce a povinnost vykonávat svoji funkci s péčí řádného hospodáře a s nezbytnou loajalitou, zákaz konkurence, povinnost mlčenlivosti.

Určitou odchylku stanovuje § 49 ZOK. Vyžaduje-li zákon, nebo stanovy společnosti předchozí souhlas dozorčí rady k jednání představenstva, a není-li tento souhlas udělen, či zakáže-li dozorčí rada představenstvu toto jednání, odpovídají za tím způsobenou škodu ti členové dozorčí rady, u nichž se prokáže, že nejednali s péčí řádného hospodáře. Naopak vznikne-li společnosti škoda v souvislosti s udělením souhlasu k jednání představenstva, odpovídají za ni ti členové představenstva a dozorčí rady, u kterých se prokáže, že nejednali s péčí řádného hospodáře, společně a nerozdílně.

Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích předchozí souhlas dozorčí rady k jednání představenstva v žádných případech nevyžaduje, může jeho potřeba vycházet jen ze stanov. V takovém případě se bude jednat o vnitřní omezení jednatelského oprávnění představenstva, na které se uplatní § 47 ZOK, tedy že takové omezení není vůči třetím osobám účinné, i když bylo zveřejněno. Stejně tak se uplatní i na případy, kdy zákon zmocňuje dozorčí radu zakázat představenstvu určité jednání.⁴⁰⁸

4.5.Zánik funkce člena dozorčí rady

Pro zánik funkce člena dozorčí rady platí obecná pravidla o zániku funkce člena orgánu obchodní korporace. Funkce může zaniknout:

- a) Odvoláním. Platí, že člena orgánu odvolává ten orgán, který ho za člena zvolil. Co do důvodů neexistuje žádná limitace, podmínkou je pouze dodržet řádný procesní postup.
- b) Odstoupením. Člen dozorčí rady tak nesmí učinit v době, kdy je to pro společnost nevhodné. Neupravují-li stanovy nebo smlouva o výkonu funkce jiný postup, oznámí své rozhodnutí orgánu, který ho do funkce zvolil. Jeho funkce pak končí uplynutím jednoho měsíce od doručení oznámení, není-li příslušným orgánem schválen jiný den zániku funkce.⁴⁰⁹

⁴⁰⁸ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 130 - 131

⁴⁰⁹ § 59 odst. 5 ZOK

- c) Volbou nového člena, není-li v rozhodnutí valné hromady stanoveno něco jiného.⁴¹⁰ Tento postup se uplatní v případě, že valná hromada zvolí všechny členy nové dozorčí rady. Jinak musí být v rozhodnutí výslovně uvedeno, za kterého stávajícího člena je zvolen nový člen.⁴¹¹
- d) Zánikem společnosti. V případě zániku společnosti s právním nástupcem pouze v případě, jedná-li se o zanikající společnost, v ostatních případech pokračují členové ve funkci beze změn.
- e) Dále pak zahájením zasedání valné hromady v případě kooptovaného člena, uplynutím dvouměsíční lhůty po skončení funkčního období, ztrátou způsobilosti k výkonu funkce, dohodou stran, zkrácením funkčního období změnou stanov nebo smrtí člena dozorčí rady.⁴¹²

5. Porovnání s právní úpravou Německa

Akciová společnost je v Německu upravena zvláštním zákonem o akciové společnosti (Aktiengesetz, AktG⁴¹³). Je to zákon z 6. 9. 1965, do účinnosti vstoupil 1. 1. 1966⁴¹⁴ a poslední novelizace byla provedena 23. 7. 2013. Rozdělen je na 4 knihy a 410 paragrafů. Jako jediný možný způsob uspořádání vnitřních orgánů akciové společnosti zakotvuje dualistickou strukturu, která ovšem není jako dualistická výslovně pojmenována. Představenstvo je především upraveno v § 76 – 94 AktG a dozorčí rada v § 95 – 116 AktG. Další ustanovení nalezneme mimo jiné v německém občanském zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) nebo obchodním zákoníku (Handelsgesetzbuch, HGB).

5.1. Představenstvo

Minimální počet členů představenstva německé akciové společnosti je stanoven pouze u společností se základním kapitálem alespoň 3 miliony eur. V takovýchto společnostech musí představenstvo tvořit alespoň dvě osoby, pokud

⁴¹⁰ § 453 odst. 2

⁴¹¹ ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013. str. 715

⁴¹² DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009, str. 546 - 547

⁴¹³ Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBl. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 26 des Gesetzes vom 23. Juli 2013 (BGBl. I S. 2586) geändert worden ist [online] Dostupné z dejure.org: <https://dejure.org/gesetze/AktG>

⁴¹⁴ § 410 AktG

stanovy neurčí, že může být jednočlenné. Členem představenstva může být, na rozdíl od české úpravy, pouze fyzická osoba, splňující obdobné podmínky, jaké jsou kladeny na členy představenstva české akciové společnosti. Představenstvo má přímou odpovědnost za správu společnosti.⁴¹⁵

Na rozdíl od české úpravy svěřuje volbu a odvolání členů představenstva dozorčí radě přímo zákon. Délka funkčního období nesmí přesáhnout 5 let, přičemž je zachována možnost obnovení či prodloužení funkčního období, jehož délka opět nesmí přesáhnout 5 let.⁴¹⁶ Zákonná délka funkčního období tak je podstatně delší, než ta v české úpravě. Výhodou je méně časté organizování volby a s ní spojené náklady a administrace a určitě také větší možnost kontinuálního výkonu funkce ze strany člena představenstva. V případě české úpravy je výhodou možnost častější obměny členů zasedajících ve statutárním orgánu.

Rozhodnutí dozorčí rady o prodloužení funkčního období musí být přijato nejdříve 1 rok před vypršením stávajícího funkčního období. Rozhodnutí se nevyžaduje v případě, že je funkční období prodlužováno o takovou dobu, jejíž součet s dobou stávajícího funkčního období nepřesáhne 5 let.⁴¹⁷

Má-li představenstvo více, než 1 člena, může dozorčí rada zvolit jeho předsedu.⁴¹⁸ Neučiní-li tak, zvolí předsedu členové představenstva mezi sebou.

Druhou možností je ustavení člena představenstva do funkce soudem. Nemá-li představenstvo požadovaný počet členů, zvolí v naléhavých případech člena představenstva soud. Proti tomu rozhodnutí je odvolání přípustné. Takto zvolený člen má nárok na uhrazení účelně vynaložených nákladů a odměnu za výkon funkce. Řádným zvolením nového člena představenstva zaniká funkce člena ustaveného soudem.⁴¹⁹

Členy představenstva může dozorčí rada odvolat z důvodů hrubého porušení povinností, neschopnosti řádně řídit společnost, nebo vyslovení nedůvěry valnou hromadou, pokud toto vyslovení nebylo zcela očividně svévolné. Rozhodnutí dozorčí rady je vynutitelné do té doby, než bude zrušeno pravomocným rozsudkem.⁴²⁰

Vícečlenné představenstvo spravuje společnost jako kolektivní orgán, neurčí-li stanovy nebo vnitřní předpisy jinak. Stejně pravidlo platí pro zastupování

⁴¹⁵ § 76 AktG

⁴¹⁶ § 84 odst. 1 AktG

⁴¹⁷ Tamtéž.

⁴¹⁸ § 84 odst. 2 AktG

⁴¹⁹ § 85 AktG

⁴²⁰ § 84 odst. 3 AktG

společnosti. Zakázána jsou ovšem ustanovení, která by zmocňovala jednoho nebo více jeho členů rozhodnout o určité záležitosti proti názoru většiny členů představenstva.⁴²¹

Představenstvo zastupuje společnost při soudním řízení i mimo něj. Nemůže-li představenstvo vykonávat svoji funkci, zastupuje společnost při právních jednáních, učiněných vůči společnosti dozorčí rada. Na rozdíl od české úpravy, která výslovně jednáni člena představenstva společně s prokuristou neupravuje a výkladem se dovozuje spíše neslučitelnost těchto jednání, německý zákon o akciové společnosti dává možnost zakotvit stanovami jednání určitých členů představenstva buď samostatně, nebo společně s prokuristou. Rozhodnutí o společném jednání členů představenstva a prokuristy může být také stanovami přeneseno na dozorčí radu.⁴²² Pravomoc představenstva zastupovat společnost nemůže být nijak omezována. V obchodním vedení mohou být členové představenstva omezeni stanovami, dozorčí radou, valnou hromadou nebo vnitřními předpisy.⁴²³

Představenstvo je povinno, na žádost valné hromady připravit veškeré podklady potřebné pro rozhodnutí valné hromady o záležitosti, spadající do její kompetence. Přijatá rozhodnutí pak vykonává, vyjma těch, jejichž výkon spadá do působnosti valné hromady.⁴²⁴

Členové představenstva mají právo na odměnu za výkon funkce. Dozorčí rada určí výši celkové odměny člena představenstva, zahrnující plat, podíl na zisku, náhradu výdajů, pojistné, provize a motivační odměny jako jsou opce na akcie a další výhody. Výše odměny musí odpovídat povinnostem a výkonům člena představenstva, jakož i situaci společnosti a nesmí bez zvláštního důvodu přesahovat obvyklou odměnu. Zhorší-li se situace společnosti tak, že výše poskytované odměny se pro společnost stane nepřiměřenou, sníží dozorčí rada výši odměny na úroveň odpovídající situaci společnosti.⁴²⁵

Stejně, jako čeští členové představenstva, mají i ti němečtí povinnost dodržovat zákaz konkurence. Právní úprava je obdobná té české, člen představenstva nesmí bez souhlasu dozorčí rady podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob. Taktéž nesmí být členem

⁴²¹ § 77 odst. 1 a § 78 odst. 2 AktG

⁴²² § 78 odst. 1, 3 AktG

⁴²³ § 82 AktG

⁴²⁴ § 83 AktG

⁴²⁵ § 87 odst. 1, 2 AktG

představenstva jiné obchodní společnosti, nebo jejím ředitelem či neomezeným ručitelem. Poruší-li člen představenstva tento zákaz, společnost může žádat náhradu škody, nebo může žádat uskutečnění plnění na účet společnosti namísto na účet člena představenstva, nebo jiné osoby a vydání již obdrženého zisku. Subjektivní lhůta pro uplatnění nároku na náhradu škody je 3 měsíce, objektivní pak 5 let.⁴²⁶

Představenstvo má povinnost podat žádost o změnu zápisu v obchodním rejstříku pokaždé, když dojde v představenstvu ke změně obsazení, nebo dojde-li ke změně oprávnění člena představenstva zastupovat společnost. K žádosti se připojí originály, nebo ověřené kopie dokumentů prokazujících tvrzené skutečnosti. V případě, že dojde ke změnám v obsazení dozorčí rady, odevzdá představenstvo bez zbytečného odkladu do obchodního rejstříku seznam členů dozorčí rady, obsahující jméno a příjmení každého člena, jeho povolání a bydliště.⁴²⁷

Další povinností, ukládanou představenstvu německé akciové společnosti, je podávat zprávu dozorčí radě. V tomto ohledu je německá úprava důslednější, konkrétně vymezuje okruhy informací, které mají být dozorčí radě představenstvem předloženy a zároveň taktéž oprávnění dozorčí rady nahlížet do všech záznamů společnosti,⁴²⁸ zatímco česká úprava stanovuje pouze generální kontrolní oprávnění dozorčí rady vůči představenstvu.

Představenstvo předloží dozorčí radě zprávu ohledně:

- a) zamýšlené obchodní strategie a dalších zásadních záležitostech, týkajících se dalšího řízení obchodů společnosti (konkrétně plány týkající se financování, investic a personální otázky), reagující na odchylky v momentálním vývoji od úkolů stanovených v minulosti, s uvedením jejich důvodů,
- b) výdělečnosti společnosti, konkrétně čistou hodnotu zisku,
- c) stavu obchodu, konkrétně celkový příjem,
- d) transakcí, které mohou mít hmotný dopad na výnosnost nebo likviditu společnosti.

Zpráva podle bodu a) se podává alespoň jednou ročně, nežádají-li si změny okolností, nebo nová situace její okamžité vypracování. Zpráva podle bodu b) se

⁴²⁶ § 88 AktG

⁴²⁷ § 81 a § 106 AktG

⁴²⁸ § 90 a § 111 AktG

předkládá na jednání dozorčí rady, na kterém má být schválena účetní závěrka. Zpráva podle bodu c) se podává pravidelně, nejméně však jednou za čtvrtletí a podle bodu d) pokud možno v dostatečném předstihu, aby mohla dozorčí rada vyjádřit svůj názor, než bude transakce započata.

Dozorčí rada může kdykoliv požadovat od představenstva zprávu ohledně záležitostí společnosti, právních a obchodních vztahů společnosti s přidruženými podniky a okolností, týkajících se obchodů těchto podniků, které mohou mít materiální dopad na stav společnosti.

Stejně, jako v české úpravě, musí představenstvo zajistit řádné vedení účetních knih, a dále přijmout taková opatření, především dohledová, aby vývoj ohrožující trvání společnosti byl včas rozpoznán.⁴²⁹

Pokud při přípravě účetní závěrky vyjde najevo, nebo se dá předpokládat, že společnost utrpěla ztrátu alespoň poloviny základního kapitálu, svolá představenstvo bez zbytečného odkladu valnou hromadu. Je-li společnost v úpadku, nebo předlužená, představenstvo nesmí činit žádné platby. To se nevztahuje na platby, které se nevymykají z povinnosti péče řádného hospodáře.⁴³⁰

Při řízení společnosti musí členové představenstva dodržovat princip péče řádného hospodáře. Nesmí být považováno za porušení tohoto principu, pokud při podnikatelském rozhodování měli důvodně za to, že jednají na základě dostatečných informací ve prospěch společnosti. Členové představenstva nesmí prozradit tajné informace, týkající se společnosti, především obchodní tajemství, které se dozvěděli v souvislosti s výkonem funkce člena představenstva. Ti členové představenstva, kteří poruší tyto povinnosti, odpovídají za způsobenou škodu společně a nerozdílně. Ve sporu o tom, zda byla nebo nebyla z jejich strany porušena povinnost řádného hospodáře, nesou důkazní břemeno.⁴³¹

Členové představenstva jsou odpovědní za škodu především, když v rozporu s tímto zákonem:⁴³²

- a) jsou akcionářům vypláceny jejich podíly,
- b) jsou akcionářům vypláceny úroky nebo dividenda,
- c) jsou upisovány vlastní akcie nebo akcie jiných společností,
- d) jsou vydávány akciové certifikáty dříve, než byl splacen emisní kurz,

⁴²⁹ § 91 AktG

⁴³⁰ § 92 AktG

⁴³¹ § 93 odst. 1, 2 AktG

⁴³² § 93 odst. 3 AktG

- e) jsou rozdělována aktiva společnosti,
- f) jsou prováděny platby při úpadku společnosti,
- g) je vyplácena odměna členům dozorčí rady,
- h) je poskytnut úvěr,
- i) v souvislosti s podmíněným zvýšením kapitálu jsou vydávány akcie nejen za stanoveným účelem, nebo před jejich úplným splacením.

Členové představenstva nejsou odpovědni za škodu v případě, že jednali v souladu se zákonným rozhodnutím valné hromady. Odpovědnost za škodu není vyloučena jen proto, že k právnímu jednání dala souhlas dozorčí rada. Společnost se nemůže vzdát nároku na náhradu škody, nebo uzavřít se členem představenstva dohodu o jejím vypořádání dříve, než uplynou 3 roky po vzniku nároku, za předpokladu, že valná hromada vysloví svůj souhlas a žádní akcionáři, kteří vlastní akcie o jmenovité hodnotě tvořící v souhrnu alespoň 10 % základního kapitálu nezanesou do protokolu své námítky. Lhůta určená k vznesení nároku na náhradu škody se neuplatní v případě, že odpovědná osoba je v platební neschopnosti a uzavře se svými věřiteli dohodu za účelem vyhnutí se insolvenčnímu řízení. Nárok na náhradu škody může být uplatněn také věřiteli společnosti, pokud nejsou schopni domoci se plnění. Takto mohou učinit ve výše vyjmenovaných konkrétních případech, nebo pokud se prokáže, že člen představenstva porušil svoji povinnost péče řádného hospodáře. Takto způsobenou škodu není možné prominout, ani sjednat dohodu se společností o jejím vypořádání, ani nezanikne proto, že byla způsobena na základě rozhodnutí valné hromady. Bylo-li zahájeno insolvenční řízení, insolvenční správce vykonává v jeho průběhu práva věřitelů proti členům představenstva.⁴³³

Ustanovení upravující postavení členů představenstva se vztahuje i na jejich zástupce.⁴³⁴

5.2. Dozorčí rada

Velký rozdíl oproti české úpravě je v požadavcích na počet členů dozorčí rady. Ta se skládá ze tří členů. Stanovy mohou určit, že počet členů je vyšší, musí však být takový, aby byl dělitelný třemi. Omezen je i maximální počet členů, a to podle výše základního kapitálu společnosti. U společností se základním kapitálem

⁴³³ § 93 odst. 4, 5 AktG

⁴³⁴ § 94 AktG

do 1,5 milionu eur je maximální počet 9, od 1,5 milionu do 10 milionů eur je to 15 a nad 10 milionů 21 členů.⁴³⁵ Česká právní úprava nestanovuje maximální počet členů dozorčí rady a účinností zákona o obchodních korporacích byl též vypuštěn požadavek dělitelnosti počtu členů třemi.

V závislosti na tom, podléhá-li akciová společnost některému zvláštnímu zákonu (např. spolurozhodovací zákon⁴³⁶, nebo báňský spolurozhodovací zákon⁴³⁷), tvoří dozorčí radu zástupci akcionářů, zaměstnanců a dalších osob v různém poměru zastoupení.⁴³⁸ Obsazování dozorčí rady tak je proces o něco složitější, než je v případě českých akciových společností, podílí se na něm více osob, což má za důsledek snížení pravděpodobnosti prosazení vedlejším úmyslů určité skupiny.

Odlišně od české úpravy může být členem dozorčí rady německé akciové společnosti pouze fyzická osoba, která je plně svéprávná. Členem nesmí být osoba mající opatrovníka, a jejíž nakládání s majetkem podléhá zcela či z části schválení.⁴³⁹

Dále nesmí být členem osoba, která:⁴⁴⁰

- e) už je členem dozorčí rady v 10 obchodních společnostech, které musí ze zákona tvořit dozorčí radu,
- f) je zákonným zástupcem společností kontrolované společnosti,
- g) je zákonným zástupcem jiné korporace, jejíž člen představenstva je zároveň členem dozorčí rady,
- h) byla členem představenstva stejné společnosti během posledních dvou let, pokud není zvolena na základě návrhu akcionářů disponujících s více, než 25 % hlasů společnosti.

Další požadavky na zaměstnance a další osoby jako členy dozorčí rady stanoví zvláštní zákony, jimž je konkrétní akciová společnost podřízena. Stanovy mohou požadovat další osobní předpoklady pouze u těch členů dozorčí rady, kteří jsou voleni valnou hromadou bez nutnosti návržení, nebo těch, kteří jsou ustaveni do dozorčí rady na základě stanov. V případě společností, jejichž akcie jsou

⁴³⁵ § 95 AktG

⁴³⁶ Mitbestimmungsgesetz, ze dne 4. 5. 1976, BGBl. I S. 1153

⁴³⁷ Montan-Mitbestimmungsgesetz, ze dne 21. 5. 1951, BGBl. I S. 347

⁴³⁸ § 96 AktG

⁴³⁹ § 100 odst. 1 AktG

⁴⁴⁰ § 100 odst. 2 AktG

obchodovány na veřejném trhu,⁴⁴¹ musí mít alespoň jeden člen dozorčí rady odborné znalosti v oblasti vedení účetnictví nebo každoročního auditu v účetnictví.⁴⁴²

Členové dozorčí rady jsou voleni valnou hromadou, pokud nejsou jmenováni nebo voleni do dozorčí rady jako zástupci zaměstnanců na základě zvláštních zákonů. Právo jmenovat členy dozorčí rady může být stanovami svěřeno pouze konkrétním akcionářům, nebo akcionářům vlastnícím konkrétní akcie. Takovými akciemi mohou být pouze akcie v zaknihované podobě, jejichž převoditelnost je podmíněna souhlasem společnosti. Takovýmto způsobem lze do funkce ustavit nejvýše jednu třetinu členů dozorčí rady z řad akcionářů.⁴⁴³

Není-li dozorčí rada usnášeníschopná v důsledku nedostatečného počtu jejích členů, jmenuje zbývající členy soud na návrh představenstva společnosti, člena dozorčí rady nebo akcionáře. Představenstvo je povinno podat návrh bez zbytečného odkladu, pokud se nepředpokládá doplnění počtu členů dozorčí rady do dalšího jejího zasedání. Jsou-li členy dozorčí rady taktéž zástupci zaměstnanců, může být návrh podán taktéž ústřední radou práce společnosti, nebo radou práce, má-li společnost jen jednu, a je-li společnost ovládající společností, taktéž rada práce koncernu a další orgány, zřízené v zájmu zaměstnanců.⁴⁴⁴

Má-li dozorčí rada nižší počet členů, než vyžaduje zákon nebo stanovy, déle než 3 měsíce, jmenuje chybějící členy soud na návrh výše uvedených orgánů. V naléhavých případech může soud jmenovat chybějící členy ještě před uplynutím tříměsíční lhůty. Proti rozhodnutí je přípustné odvolání. Toto se vztahuje na dozorčí radu, ve které jsou zástupci zaměstnanců oprávněni spolurozhodovat na základě zvláštních zákonů, nicméně soud nesmí jmenovat člena dozorčí rady, který musí být zvolen, v souladu se zvláštními zákony, na základě jeho navržení ostatními členy dozorčí rady. Nemá-li dozorčí rada dostatečný počet členů, vyžadovaný zákonem nebo stanovami, vyjma chybějícího člena uvedeného v předchozí větě, vždy to zakládá naléhavý případ.⁴⁴⁵

Mají-li být členy dozorčí rady i zástupci zaměstnanců, jmenuje soud členy takovým způsobem, aby požadovaný číselný poměr složení dozorčí rady byl zachován či obnoven. Má-li být dozorčí rada doplněna kvůli zajištění

⁴⁴¹ § 264d německého obchodního zákoníku ze dne 10. 5. 1897 RGBL. I S 219 (Handelsgesetzbuch, HGB)

⁴⁴² § 100 odst. 3, 4, 5 AktG

⁴⁴³ § 101 odst. 1, 2 AktG

⁴⁴⁴ § 104 odst. 1 AktG

⁴⁴⁵ § 104 odst. 2, 3 AktG

usnášeníschopnosti, uplatní se výše zmíněné pouze, pokud počet členů dozorčí rady požadovaný pro usnášeníschopnost převyšuje požadovaný poměr. Je-li nahrazován člen dozorčí rady, který musí splňovat zvláštní předpoklady podle zákona, nebo stanov, musí i člen jmenovaný soudem splňovat tyto předpoklady. Je-li nahrazován člen dozorčí rady, kterého mají právo navrhnout ústřední organizace práce, odborová organizace nebo rada práce, přihlédně soud k návrhům těchto orgánů, pokud by jmenování jimi navrhované osoby nebylo v rozporu se zájmem společnosti nebo veřejným zájmem.⁴⁴⁶

Funkční období člena jmenovaného soudem vyprší v okamžiku, kdy jsou nedostatky ve složení dozorčí rady napraveny.⁴⁴⁷

Člen dozorčí rady jmenovaný soudem má nárok na náhradu vynaložených nákladů a odměnu za výkon funkce, pokud je přiznána řádným členům.⁴⁴⁸

Dozorčí rada zvolí ze svých členů svého předsedu a alespoň jednoho místopředsedu, v souladu s požadavky stanov. Představenstvo nechá tyto osoby zapsat do obchodního rejstříku. Místopředseda vykonává práva a povinnosti předsedy pouze, pokud je předseda nezpůsobilý.⁴⁴⁹

Je-li představenstvo toho názoru, že složení dozorčí rady je v rozporu se zákonnými ustanoveními, oznámí to bez zbytečného odkladu ostatním orgánům společnosti. Ke svému vyjádření může přiložit ta zákonná ustanovení, která se podle jeho názoru aplikují. V oznámení se uvede, že složení dozorčí rady se uvede do souladu se zákonnými ustanoveními, jinak jsou osoby vyjmenované níže oprávněny podat návrh na zahájení soudního řízení, a to do 1 měsíce od data zveřejnění oznámení ve spolkovém věstníku. Během soudního řízení nesmí být vydáno žádné prohlášení, týkající se složení dozorčí rady. Není-li do 1 měsíce podán návrh na zahájení řízení příslušnému soudu, bude složena nová dozorčí rada v souladu se zákonnými ustanoveními, uvedenými v oznámení představenstva společnosti.⁴⁵⁰

Ohledně existujících pochybností o tom, která zákonná ustanovení se použijí na složení dozorčí rady, je k rozhodnutí příslušný výhradně zemský soud, v jehož obvodu má společnost sídlo.⁴⁵¹

Návrh na zahájení řízení jsou oprávněny podat např. tyto osoby:⁴⁵²

⁴⁴⁶ § 104 odst. 4 AktG

⁴⁴⁷ § 104 odst. 5 AktG

⁴⁴⁸ § 104 odst. 6 AktG

⁴⁴⁹ § 107 odst. 1 AktG

⁴⁵⁰ § 97 AktG

⁴⁵¹ § 98 odst. 1 AktG

- i) představenstvo
- j) každý člen dozorčí rady
- k) každý akcionář
- l) ústřední rada práce společnosti, nebo rada práce, má-li společnost jen jednu

Není-li složení dozorčí rady v souladu s rozhodnutím zemského soudu, bude ustavena nová dozorčí rada v souladu se zákonnými ustanoveními uvedenými v rozhodnutí.⁴⁵³

Členové dozorčí rady nesmí být jmenováni na dobu delší, než do konce zasedání valné hromady, na kterém se rozhoduje o schválení jednání managementu za čtvrtý fiskální rok od začátku jejich funkčního období. Fiskální rok, ve kterém toto funkční období započalo, se do této doby nepočítá. Funkční období náhradníka člena dozorčí rady uplyne nejpozději zároveň se skončením funkčního období řádného člena.⁴⁵⁴ Doba, na kterou je člen dozorčí rady jmenován do funkce, je stanovena odlišným způsobem, než v zákoně o obchodních korporacích, nicméně není problém přesně určit, kdy funkční období zaniká.

Není dovoleno jmenovat zástupce členů dozorčí rady. Nicméně každému členu může být jmenován náhradník, který zaujme jeho místo v případě, že funkce člena zanikne před uplynutím jeho funkčního období, vyjma členů volených v souladu se zvláštními zákony. Náhradník může být jmenován zároveň s příslušným členem dozorčí rady. Ustanovení zákona, upravující postavení členů dozorčí rady se vztahují i na jmenování náhradníka, vyjma neplatnosti jmenování a žalobních nároků.⁴⁵⁵

Členové dozorčí rady, kteří byli zvoleni valnou hromadou bez nutnosti návrhu, mohou být odvoláni před uplynutím jejich funkčního období v souladu s rozhodnutím valné hromady. Takové rozhodnutí musí být přijato nejméně tříčtvrtinovou většinou hlasů. Stanovy mohou určit vyšší hranici pro přijetí rozhodnutí, nebo další podmínky.⁴⁵⁶

Člen dozorčí rady jmenovaný do funkce na základě stanov může být z rozhodnutí toho, kdo je oprávněn ho dle stanov jmenovat, odvolán a nahrazen

⁴⁵² § 98 odst. 2 AktG

⁴⁵³ § 98 odst. 4 AktG

⁴⁵⁴ § 102 AktG

⁴⁵⁵ § 101 odst. 3 AktG

⁴⁵⁶ § 103 odst. 1 AktG

jinou osobou. Není-li již ve stanovách takových ujednání, může člena odvolat valná hromada prostou většinou hlasů.⁴⁵⁷

Na základě návrhu dozorčí rady může být její člen odvolán soudem z důvodů souvisejících s jeho osobou. Rozhodnutí dozorčí rady o podání návrhu se přijímá prostou většinou. Byl-li člen, o jehož odvolání se jedná, ustaven do funkce na základě stanov, stejný návrh mohou podat i akcionáři, vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota tvoří v souhrnu alespoň jednu desetinu základního kapitálu společnosti, nebo 1 milion eur. Proti rozhodnutí soudu je přípustné odvolání.⁴⁵⁸

Ustanovení zákona, týkající se odvolání člena dozorčí rady se použijí i na odvolání jeho náhradníka.⁴⁵⁹

Člen dozorčí rady nesmí být zároveň členem představenstva, stálý zástupce člena představenstva, prokurista nebo generální ředitel společnosti.⁴⁶⁰

Dozorčí rada může určit některé své členy za zástupce nepřítomných nebo nezpůsobilých členů představenstva, a to na předem určenou dobu, která nesmí za žádných okolností přesáhnout 1 rok. Po tuto dobu nesmí vykonávat funkci členů dozorčí rady. Na tyto zástupce se nevztahují ustanovení o zákazu konkurence podle § 88 AktG.⁴⁶¹

Dozorčí rada může tvořit své vlastní komise za účelem přípravy rozhodnutí, nebo dohledu nad jejich výkonem. Konkrétně může vytvořit auditovou komisi pověřenou dohledem nad vedením účetnictví, efektivitou vnitřní kontroly, systémem krizového managementu a vnitřního revizního systému. Kontrola účetnictví může být taktéž svěřena nezávislému externímu auditorovi. Dozorčí rada musí být o aktivitách komisí pravidelně informována.⁴⁶²

Dozorčí rada rozhoduje usnesením. Požadavky na usnášenischopnost dozorčí rady mohou být v rozsahu neupraveném zákonem doplněny stanovami. Není-li usnášenischopnost stanovena ani zákonem, ani stanovami, je dozorčí rada schopná se usnášet za přítomnosti alespoň poloviny členů, přičemž za každých okolností se musí na rozhodování podílet alespoň 3 členové. Nepřítomní členové

⁴⁵⁷ § 103 odst. 2 AktG

⁴⁵⁸ § 103 odst. 3 AktG

⁴⁵⁹ § 103 odst. 5 AktG

⁴⁶⁰ § 105 odst. 1 AktG

⁴⁶¹ § 105 odst. 2 AktG

⁴⁶² § 107 odst. 3 AktG

se mohou účastnit rozhodování dozorčí rady, nebo jejích komisí prostřednictvím svých hlasů doručených v písemné formě na jednání.⁴⁶³

O jednání dozorčí rady se pořídí zápis, který podepisuje její předseda. V zápise musí být uvedeno místo a datum jednání, zúčastněné osoby, pořad jednání, základní popis průběhu a rozhodnutí přijatá dozorčí radou. Nedodržení těchto požadavků nemá vliv na vynutitelnost rozhodnutí. Každému členu dozorčí rady bude na žádost poskytnuta kopie zápisu jednání.⁴⁶⁴

Osoby, které nejsou členy dozorčí rady, nebo představenstva společnosti se nesmí účastnit jednání dozorčí rady nebo jejích komisí. Experti a osoby, které mají podat informace, mohou být přizváni z důvodu projednání konkrétní záležitosti. Členové dozorčí rady, kteří nejsou členy žádné její komise, mohou navštěvovat jednání těchto komisí, pokud předseda dozorčí rady neurčí jinak. Stanovy mohou umožnit účast na jednání dozorčí rady a jejích komisí osobám, které nejsou členy dozorčí rady, místo členů dozorčí rady, kteří se nemohou účastnit jednání, za předpokladu, že disponují písemnou plnou mocí k účasti na jednání. Výše uvedená pravidla mohou být změněna stanovami.⁴⁶⁵

Každý člen dozorčí rady nebo představenstva může žádat předsedu dozorčí rady, aby bez zbytečného odkladu svolal zasedání dozorčí rady. Jednání se musí uskutečnit do dvou týdnů ode dne podání žádosti. Není-li zasedání svoláno po tom, co o to žádali alespoň dva členové dozorčí rady, nebo představenstvo jako celek, mohou zasedání dozorčí rady svolat sami její členové.⁴⁶⁶

Dozorčí rada se svolává dvakrát za kalendářní půlrok. U společností, které se nezapisují do obchodního rejstříku, může dozorčí rada rozhodnout, že se svolává jednou za kalendářní půlrok.⁴⁶⁷

Dozorčí rada vykonává dohled nad řízením společnosti. Je oprávněna nahlížet a kontrolovat účetní knihy a záznamy společnosti, stejně jako aktiva společnosti, např. hotové peníze, zajištění a zboží. Taktéž může zmocnit některého své člena, nebo, s ohledem na obtížnost úkolu, externího odborníka, aby provedl kontrolu.⁴⁶⁸

⁴⁶³ § 108 AktG

⁴⁶⁴ § 107 odst. 2 AktG

⁴⁶⁵ § 109 AktG

⁴⁶⁶ § 110 odst. 1, 2 AktG

⁴⁶⁷ § 110 odst. 3 AktG

⁴⁶⁸ § 111 odst. 1, 2 AktG

Dozorčí rada svolá valnou hromadu kdykoliv to vyžaduje zájem společnosti. O tom rozhodne prostou většinou.⁴⁶⁹

Odpovědnost za řízení společnosti nesmí být převedena na dozorčí radu. Stanovy ovšem mohou podmínit některé obchody předchozím souhlasem dozorčí rady. Odmítne-li dozorčí rada takový souhlas udělit, může o něj představenstvo požádat valnou hromadu. Udělení souhlasu valnou hromadou je podmíněno přijetím alespoň tříčtvrtinovou většinou hlasů. Stanovami není možné počet hlasů potřebných pro rozhodnutí měnit, ani určovat žádné další podmínky.⁴⁷⁰

Členové dozorčí rady nesmí své povinnosti převést na jinou osobu.⁴⁷¹

Dozorčí rada zastupuje společnost v soudním řízení, vedeném proti představenstvu společnosti.⁴⁷²

Povinnost péče řádného hospodáře členů představenstva společnosti se analogicky vztahuje i na členy dozorčí rady. Především jsou vázáni povinností mlčenlivosti. Dozorčí rada je částečně odpovědná za škodu způsobenou nepřiměřenou výší odměny členů představenstva.⁴⁷³

Členové dozorčí rady mají nárok na odměnu za výkon své funkce. Výše odměny může být určena stanovami společnosti, nebo rozhodnutím valné hromady. Výše odměny musí být v souladu s povinnostmi členů dozorčí rady a stavem společnosti. Odměnu určenou ve stanovách může valná hromada rozhodnutím, přijatým prostou většinou snížit. Mezi členy dozorčí rady může být také rozdělen podíl na zisku.⁴⁷⁴

Pokud člen dozorčí rady, vedle svých povinností z členství plynoucích, uzavře se společností smlouvu na poskytování profesionálních služeb, které není smlouvou o pracovním poměru, nebo na převzetí zvláštního úkolu, vyžaduje taková smlouva souhlas dozorčí rady, jinak je neplatná. Poskytne-li společnost v souladu s takovou smlouvou členu dozorčí rady odměnu bez souhlasu dozorčí rady, je tento člen povinen poskytnutou odměnu vrátit, neschválí-li ji dozorčí rada dodatečně.

⁴⁶⁹ § 111 odst. 3 AktG

⁴⁷⁰ § 111 odst. 4 AktG

⁴⁷¹ § 111 odst. 5 AktG

⁴⁷² § 112 AktG

⁴⁷³ § 116 AktG

⁴⁷⁴ § 113 AktG

6. Závěr

Prvním cílem této práce bylo analyzovat postavení orgánů dualistického modelu řízení akciové společnosti. Za tímto účelem jsem se nejprve zaměřil na akciovou společnost jako celek. Po krátkém uvedení do historických souvislostí jsem se zabýval založením akciové společnosti jako obchodní korporace, vkladovou povinností, podílem ve společnosti a jejím základním kapitálem. Principem akciové společnosti je emitování akcií, jejichž úpisem akcionáři nabývají či zvyšují svoji účast ve společnosti, z níž jim vyplývají určitá práva a povinnosti. Tímto právem je v první řadě právo na podíl na zisku, jelikož účelem podnikání je snaha tvořit zisk a tím zvyšovat svůj majetek. Následně jsem se zabýval porovnáním akciové společnosti s ostatními obchodními korporacemi, upravenými zákonem o obchodních korporacích. Ze srovnání vyšlo najevo, že právní forma akciové společnosti bude, vzhledem k finančním nárokům na zakladatele, více vyhovovat větším skupinám podnikatelů, kteří chtějí společně založit obchodní korporaci. Výhodou je taktéž možnost volby mezi monistickou a dualistickou strukturou a možnost rozhodnutí, kolik osob se bude podílet na řízení společnosti. Na konci této kapitoly jsem se zaměřil na monistické uspořádání akciové společnosti a v základních bodech jsem vymezil výhody a nevýhody obou modelů. Zatímco v dualistické struktuře je důsledně oddělen výkonný orgán od kontrolního, monistická struktura funguje na principu řízení společnosti jedním orgánem, který je rozdělen na výkonnou a kontrolní složku. S tímto souvisí výše nákladů vynaložených na provoz společnosti, které v monistické struktuře budou nižší, vzhledem k pouze jednomu obligatornímu orgánu.

Jádro práce se nachází v kapitolách věnovaných představenstvu a dozorčí radě akciové společnosti, kde jsem se nejprve věnoval podmínkám způsobilosti k výkonu funkce, které musí osoba splnit, aby se mohla stát členem jednoho z těchto orgánů, a jednotlivé složky jsem blíže specifikoval. Není přípustné, aby jedna osoba byla členem zároveň představenstva a dozorčí rady společnosti, nebo členem jednoho z těchto orgánů a zároveň vykonávala funkci prokuristy společnosti. Možné není ani společné jednání a podepisování člena představenstva a prokuristy společnosti. V další podkapitole jsem se věnoval způsobům, jakými mohou být osoby do funkcí ustaveny. Hlavní částí jsou ovšem podkapitoly věnující se působnosti představenstva, resp. dozorčí rady. Zde jsem se snažil problematiku více přiblížit, neboť pravomoc a působnost orgánů společnosti a

řádný výkon funkce jejich členů je to, drží společnost při životě a naplňuje podstatu její existence. Představenstvo z postavení statutárního orgánu zastupuje společnost navenek při jednání s třetími osobami ve všech záležitostech, týkajících se společnosti a vykonává obchodní vedení, ohledně něhož mu není nikdo oprávněn udělovat jakékoliv pokyny. Dozorčí rada pak především dohlíží na řádný výkon působnosti představenstva a kontroluje obsah účetních a obchodních knih. Obecně je dozorčí rada oprávněna při výkonu své působnosti nahlížet do všech dokumentů společnosti a ostatní orgány, především představenstvo, jsou povinny poskytnout jí veškerou součinnost. Závěry těchto kapitol jsou věnované právům a povinnostem členů jednotlivých orgánů, které jim z jejich členství vyplývají, a způsobům, kterými jejich funkce zaniká.

Poslední kapitola se věnuje právní úpravě představenstva a dozorčí rady ve Spolkové republice Německo a v základních rysech jejímu porovnání s právní úpravou České republiky, což byl druhý cíl této práce. Obě právní úpravy mají v této oblasti, pochopitelně, shodné znaky, úprava našich západních sousedů je však o něco obsáhlejší a ohledně některých záležitostí komplikovanější. První rozdíl je patrný na první pohled, a to ten, že německá akciová společnost je upravena zvláštním zákonem. Ohledně jednotlivých orgánů nacházíme odlišnost především v obsazení dozorčí rady, kde jsou stanoveny horní i dolní limity pro počet členů a taktéž strukturu složení dozorčí rady, jelikož členy mohou být nejen profesionální manažeři, ale taktéž zástupci akcionářů nebo zaměstnanců společnosti. Z uvedeného je jasně patrná snaha o co nejlepší oddělení výkonného a kontrolního orgánu, a v případě dozorčí rady o takové její složení, které co nejlépe zastupuje zájmy všech na společnosti zúčastněných osob a při tom minimalizuje možnost vedlejších úmyslů ať už členů samotných, nebo osob oprávněných tyto členy ustavovat.

Pevně věřím, že práce stanovené cíle naplnila a že jsem vystihl podstatu všech do práce zahrnutých institutů. Samotné zpracování mi přineslo nové vědomosti a zkušenosti, a zcela určitě také nový pohled na právní vědu a rozmanitost právních názorů jednotlivých autorů.

7. Resumé

Joint stock company is a traditional form of business corporation of which history reaches up to classical Roman law. Through the time it developed in the most comprehensive business corporation ever known. Today, joint stock company is one of the most used legal forms in business worldwide.

On 1st January 2012 a large recodification of Czech private law was finished. One of the results was a brand new Business Corporation Act, including besides other legal forms also provisions concerning joint stock company. This thesis focuses in particular on those parts of the Act related to the one of two possible systems of internal structure of joint stock company – co called dualistic structure, comprised of the management board and the supervisory board.

Czech private law after the recodification should better satisfy all the requirements of modern legal system not only in the area of business law, and also comply with demands of European law. Therefore Business Corporation Act incorporated a second model of structure of joint stock company – so called monistic structure, comprised of the board of directors supplemented by statutory director. The possibility of choice between this structure and dualistic structure brings founders more freedom to decide about size of the company, number of persons participating in the company and its flexibility.

This thesis begins with an introduction to joint stock company and in basic features compares monistic and dualistic structure including main advantages and disadvantages of each model, followed by analysis of position of management board and supervisory board as two obligatory organs of dualistic structure, position of their members and in basic features compares Czech and German law regarding these organs.

8. Zdroje

Monografie

BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.

ČERNÁ, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*, Praha : ASPI 2006

DVOŘÁK, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vydání. Praha : ASPI, 2009

ELIÁŠ, K. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014

RADA, I. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání Praha : Linde, 2008

ROZEHNAL, Aleš et al. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014

ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2010

ŠTENGLOVÁ, I., et al. *Zákon o obchodních korporacích : komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013.

Časopisy:

BEJČEK, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností. *Právní rozhledy*. 2007. č. 17. str. 613 - 624

ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007. č. 3. str. 4 – 16

ČECH, P. Statutární orgán, zaměstnanec, nebo od každého trochu? *Právní rádce*. 2009. č. 2. str. 22 – 33

ČECH, P.; ČERNÁ, S. Kde jsou hranice obchodního vedení? *Právní fórum*. 2008. č. 11. str. 453 – 459

DĚDIČ, J., LASÁK, J. Rozhodování jediného společníka (akcionáře) včera, dnes a zítra. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 9. str. 241 – 246

HÁMORSKÁ, A. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9. str. 250 - 256

HAVEL, B. Quo vadis obchodního vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010. č. 3. str. 70 - 74

LASÁK, J. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 2. str. 46 – 51

POKORNÁ, J. Dozorčí rada akciové společnosti a ochrana práv menšinových akcionářů. *Bulletin advokacie*. 2003. č. 1. str. 68 – 72

ŘEHÁČEK, O. K novému pohledu na jednání členů představenstva akciové společnosti v judikatuře Nejvyššího soudu ČR. *Obchodní právo*. 2008, č. 11. str. 2 – 15

ŠTENGLOVÁ, I.: Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva. *Právo a podnikání*, 2002. č. 12. str.

Zákony

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Důvodová zpráva (volební období 2010 – 2013) – 363/0 Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting

Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBl. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 26 des Gesetzes vom 23. Juli 2013 (BGBl. I S. 2586) geändert worden ist [online] Dostupné z dejure.org: <https://dejure.org/gesetze/AktG>

Handelsgesetzbuch vom 10. Mai 1897 (RGBl. I S. 219) zuletzt geändert durch Gesetz vom 22. 12. 2014 (BGBl. I S. 2409) [online] Dostupné z dejure.org: <http://dejure.org/gesetze/HGB>

Judikatura

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10.6.2003, sp. zn. 36 Cm 47/2002

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13.12.2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2007, sp. zn. 29 Odo 994/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5.4.2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cmo 108/92

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 1997, sp. zn. 1 Odon 74/96

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18.10.2004, sp. zn. 14 Cmo 479/2003

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20.1.1997, sp. zn. 7 A 138/94

Internetové zdroje

DOLEČEK, M. *Obchodní korporace – založení a vznik*. [online] Dostupné z BusinessInfo.cz: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=1>

DOUŠOVÁ, J. *Komentář k NOZ: § 161 - Jednání za právnickou osobu* [online] Dostupné z PrávníProstor.cz: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/komentar-k-noz-161-jednani-za-pravnickou-osobu>

GÜRLICH, J. *Práva a povinnosti akcionáře dle ZOK* [online] Dostupné z BusinessInstitut.cz: <http://www.businessinstitut.cz/prava-a-povinnosti-akcionare-dle-zok>

KOUŘILOVÁ, Z. *Obsazování dozorčí rady akciové společnosti zaměstnanci společnosti dle právní úpravy účinné od 1.1.2014* [online] Dostupné z epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/obsazovani-dozorci-rady-akciové-spolecnosti-zamestnanci-spolecnosti-dle-pravni-upravy-ucinne-od-112014-96080.html>

KRETKOVÁ, M. *Lze smlouvou o vypořádání újmy upravit výši požadované náhrady?* [online] Dostupné z epravo.cz: <http://www.epravo.cz/top/clanky/lze-smlouvou-o-vyporadani-ujmy-upravit-vysi-pozadovane-nahrady-93875.html>

KVAČKOVÁ, R. *Několik otázek nové právní úpravy odměňování volených členů orgánů akciových společností* [online] Dostupné z Bulletin-advokacie.cz: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nekolik-otazniku-nove-pravni-upravy-odmenovani-volenych-clenu-organu-akciovych-spolecnosti?browser=full>

ROSICKÝ, Z. *Může podle nové úpravy jednat prokurista společně s jednatelem?* [online] Dostupné z Bulletin-advokacie.cz: <http://www.bulletin-advokacie.cz/muze-podle-nove-upravy-jednat-prokurista-spolecne-s-jednatelem?browser=full>

NORTON ROSE FULBRIGHT. *German Stock Corporation Act (Aktiengesetz). English translation as at September 18, 2013* [online] Dostupné z nortonrosefulbright.com: <http://www.nortonrosefulbright.com/files/german-stock-corporation-act-109100.pdf>